సోమదేవరాజీయము.

by Jagannathakavi.

సీ॥ శ్రీశైలమునకు దీచీప్రదేశమునఁ గృష్ణాగింత మీ మధ్యభాగమునను.
దండకారణ్యంబు దనరు నప్పుణ్యావనాభ్యంతరమున మహర్షిసేవి
తంబై హిండింబాశ్రయంబు గనపట్టు నక్కద్రికి నీశాన్యభాగంబునందు.
హనుమద్గిరి యనంగ నచలేంద్ర మొకట్టి తనరారు దేవగంధర్వయక్ష
సిద్ధవిద్యాధరాది ప్రసిద్ధ దివిజ
గణవిహారస్థలంబై యఖర్వలీలఁ
జెలఁగి తన్మధ్యమున సిద్ధసేవ్యఁ దగుచు
నెలమి నలరాండు సిద్ధసిద్ధేశ్వరుండు॥

వ॥ మఱియు నన్నగేంద్రంబు పూర్వదిగ్భాగంబున భద్రేశ్వరియు, దక్షిణాభాగంబునఁ బద్మహస్తుండగు గోపాలమూర్తియుఁ, బశ్చిమభాగంబునఁ బద్మాక్షీదేవియు, నుత్తరభాగంబున గర్గరదేవుండును, నిహాదియును పిం ద్రేశ్వరియును మొదలుగాఁగల బహుదేవతల కాధారంబై యొప్పుచుండు॥

కం॥ అమ్మల యాధారంబుగ
నిమ్ములఁ బురి నిలువఁ గాని యనేకాబ్దంబుల్,
నెమ్మిమెలునెలుకు రాజులు
సమ్మదమునను శ్రీవామేశి చనిరదివికినా॥

గీ॥ అంతఁ దద్వంశసంభవుండై దనర్చు
ననుమదును నర్మదేయుఁడు ననఘుఁడైన
కౌమ్య కాత్రేడు మొదలగు కౌంవతేరుకు
తేఁమవేశిరి నూటఁబదేఁడులవని॥

వ॥ తదనంతరంబునఁ బద్మాక్షీదేవి వరప్రసాదంబునఁ గాకతిరా
జులు వేయేండ్లు రాజ్యంబు పాలించి రవ్విధంబెట్లనిన॥.

సీ॥ నారాయణుని దివ్యనాభిపద్మంబున నలువ జనించె నన్నలువవలన
నత్రి జనించె నయ్యనఘుని నేత్రపద్మంబునఁ బుట్టె సుధామరీచి
యతనికి బుధుఁడు గుమారత్వముం దనయుంచె రహినాతని కిల పురూరవుఁడు పుట్టె!
తద్వంశమున సముద్భవుఁ డయ్యెనహుషుండతని వంశమునఁ బుట్టె నానర.. తు
డా మహామహునన్వాయమునను దబ్బి
వించిరే పారభా - . . . నఁగఁ.
వెలుఁగొంచిన ధర్మజ భీమ విజయ
నకుల సహదేవు లతి . . . యశులు॥.

సీ॥ అఖిలలోకాధ్యక్షుఁడగు సరా . . . . . . ౘ సారథిఁ జేసి కొన్నవాఁడు.
గురుతపోబలమున గిరిశుని మెప్పించి పాశుపతాస్త్రంబు వడసినాఁడు.
రణంబు మోక్షము సమీరణానందనుని సదా నిజకేతనంబుగా నిలిపినాఁడు.
జనపతుల రుదంత ఘనయంత్ర మత్స్యంబు దెగనేసి ద్రౌపదిఁ దెచ్చినాఁడు.
కౌరవులనెల్ల మర్దించి కవిమి మెఱయ
రాజ్యమంతయుఁ గొని ధర్మరాజు చేత

లీలదైవారనెలమి నేలించినాఁడు
నిర్జరేంద్రాత్మభవుఁడైన యర్జునుండు॥

క॥ ఆతనికి నభిమన్యుం డను
సుతుఁడు మహాఘోరసమరశూరుఁడు బుట్టెన్
వితతయశుఁ డతనికిఁ బరీ
క్షితుఁ డుద్భవమయ్యె నిజప్రసిద్ధి వెలర్పన్॥

క॥ జనమేజయుఁ డవ్విభునకు
జనియించి యనేకవిప్రసంఘము వొగడన్
జనకుని పగఁ దీర్చుటకై
యనుపమ వైఖరిని సర్పయాగముఁ జేసెన్॥

క॥ ఆనరనాయకమణికి శ
తానీకుం డుద్భవించె నతనికి ఘనతే
జోనిధి క్షేమాంకుం డను
మానవనాయకుఁడు పుట్టె మహిమాన్వితుఁడై॥

ఉ॥ ఆవసుధాధినాథుఁ డలయున్ దనరాజ్యము లంగన దేవభూ
దేవుల కాక్రమాగమిడి ధీరతఁ దా నాతపాలు నిచ్చలున్
పావని బంధుమిత్రపరివారసమేతము గా భుజింపుచున్
కేవలదాతృతా మహిమఁ గేరె సురద్రుబలీంద్రకర్ణులన్॥

సీ॥ ఆతనికి విజయోత్కుఁ డనుకుమారుండు సోమేంద్రుఁడునఁ బుట్టి రిరువురందు.
నగ్రజుఁ డగు విజయోత్క్రతు దయించె వరబలుండగు విష్ణువర్ధనుండు।

మఱియుఁ గనిష్ఠుఁడై వరలు సోమేంద్రునకుత్తుంగభుజుఁడు సముద్భవించెఁ

నమ్మహామహుఁడు దాయాదులతోడ రాజ్యాంశంబు తా నొత్తుఁ గోరాదనాతి

తాఁ బ్రమీలనాదా వరిదాటి ధర్మపురికి దక్షిణ దిగ్భాగమునఁ బురంబు

కల్పించి యెల్లరాజపుంగవులు మెచ్చ యవనిఁ బాలించె విబుధప్రవరులెన్న॥

కాంచనపల్లి గుర్దుదియగు దుర్గములు విస్తారంబుగా నొచ్చి భూభృన్నాగంబులఁ బాలించుదాని ధ

రణీబృందారకప్రాభవమున్ చెన్నారం దనకీర్తిపౌరుషము లొరింప్రస్తుతులొసేయుఁగా నిర్మలప్ర

భవాన్వయపాలతిలకుండాపాపారి సత్యాంతమునను॥

కం॥ ఆరాజున్నగ్రమహిషికి, భూరిబలుఁడు సంధుఁడనెడు పుత్రుఁడు బొదమెన

ధారుణిలోన తనిచరిత్రములారూఢిగ బ్రబలె దాంటియడి పులకుఁబోవెనా॥

సీ॥ ఆనందుఁడపరిమితానందుఁడై నందగిరిశైలయుం . . . ఘటించె,

శారనాథుండు సద్గురూత్తముఁడుగా సులభుఁడువా . . . . గాఁగ,

భానుమతీదేవి పట్టంపురాణిఁగా ఘనుఁడులంబోదరుఁ డనెడు రాజు

యశబంధవర్గసూర్యాదిత్యులను వారవోత్యులు . . . . కియ్యైన.

చెలిమితో దుగమ ఆరెయును శేషభూనులు పనులుగ దుష్పనుఁదనయాళ్లునానందుచుండ.

త్రైభవాదగ్రుఁడై కొన్ని వత్సరములు పెంపు రాణింపను రేఁ బాలించుచుండె॥

ఉ॥ అంతని తాంత భక్తిసముదగ్రత శ్రీగిరికేగి యమ్మహాత్తాంతుని మల్లికార్జునుని

గన్గొని శ్రీభ్రమరాంబఁ గాంచి, యత్యంతమనఃప్రమోదములరాగ నారలఁబూజలొ

సియత్యంత మహాప్రసిద్ధుఁడగు సిద్ధుని సాక్షాత్కరింగాంచె చెచ్చెలున॥

గీ॥ అతని యుపదేశమునఁ జేసి యచటనాక్షాళిల ముగన్గొని యాలోని నెలమి దూరిచనుచు

నడుమను దివ్యవాపిని నెత్తుఁగాంచి సేవించి దాని సత్ప్రభావంబు దెసి॥

గీ॥ పాటుమగదానిచే బద్ధవైటి ముక్కు యోగాభ్యాసంబులను గాని వేగమటయు
జనుచు మాయానృసింహవేషమున నలరు శ్రీజనార్దన దేవు వీక్షించెనందు॥౧॥ ✓

సీ॥ అతిభీషణాకారుఁ డైన దేవుని నట్లు వీక్షించి యెంతయు వెఱపు తేర
నిరతంబు మెచ్చి యన్నెలవేల్పు నెయ్యంబు దైవారఁ దివ్యాయుధంబు లొసఁగ
గైకొని బలమున గ్రన్నన బెఱవడి కడక యోగాభ్యాసంబు వెలికి—
మఱలంగ నిజపురవరముఁ బ్రవేశించి బాలేంద్ర తానని చాల జేసి
గరిమ యాతని చేఁ బూజ లరగొంచి తత్పుత్రి సునందయను నందనుఁ బెండ్లి
యాడి సేతుపునకు నేగి వేఁడు కలరన బట రామేశ్వరుని వేడ్క నలరఁగా వచ్చి॥

గీ॥ ప్రాకటంబుగ దివ్యాస్త్రబలిమి కలిమి, నలవిభీషణుఁ డెలు వంశ దలఁచు నెదల
నతఁడు శత్రు సమితమున నఖిలధనముఁ దెచ్చి నెయ్యంబు తాగాన వచ్చియుండె॥

గీ॥ ఇంతనవ్వాభు వచ్చ్యాటున తిరయుమున తలవిక్రమ్యుఁ నిజరాజధాని వెన్నెన
నందనిఁ గౌరి సంతతానందుఁ డగుచు శ్రీబదరా రావసుమతిని నేలుచుండె॥

కం॥ ఆనందునకు సునందకు శ్రీనగజారమణు కరుణచే వసుమతియునా
మేదినియు నిజయుపాలుఁడు నానా సఁగను ముందు ~~[illegible]~~ జంపన యుఁ బుట్టిరా గీనీ॥

గీ॥ వసుమతీ కన్యకను యదువంశతిలకుఁ డైన యాన్వాతుఁ డగు సత్యభానునకు వివా
హమొనరింప నవ్వారాహమునందు బుట్టె వృషసేనుఁ డనఁ నాప్పు పుత్రుఁ డందు॥

సీ॥ ఘనుఁ డగు ~~[illegible]~~ విజయపాలునకన్నివర్షంబు జనియించె మఱి తాన్ని దినములకును.
మృగశాపవశమున విగతసుజ్ఞానుఁ డై విజయపాలుం డున్న వేగన వని
శారదానందుండు సదమల జ్ఞానునిఁ గావించెనందుఁ దక ప్రకాశిఁ జెక్కు—
సంవత్సరంబులు జగతీతలంబేలి కడపట యోగమార్గంబు దాల్చి।

రాజ్యభాగంబు వదలి విరక్తిఁ బ్రాపులు వెడలి శ్రీగిరికేఁగుచు వెన్నదవిలి యశిర్వ తా
శాత్రదావా(పు)పైన యగ్నివర్మవృషసేను లరిగిన వారిఁ జూచె॥

వ[redacted] తదనంతరము నాదరించి, శారదానందునకు వారల యభీష్టంబునె యొసఁగించియు
వృషించి చళుక్యవంశ తిలకుం డైననందుండు శ్రీశైల నివాసుఁ డగుటయు, న
తని పరోక్షంబున శారదానందుండు రాజ్యంబు విభాగించి యగ్నివర్మ వృష
సేనుల కిరువురకుం బంచిపెట్టి యధిపతులం జేసిన వారలు శారదానందుని యా
జ్ఞాక్రమంబున రాజ్యంబు పాలింపుచున్న సమయంబున॥

గీ॥ వర్షములు లేకపోవ మూఁడువత్సరములు, కఱవు చూపిన వృషసేన గర్వ్యా
రేఁగుడమల విభునకుం బ్రీతిగా యజ్ఞ మాచరింప బహుధాన్యవృష్టిగురియించెనెము॥

కం॥ ఆదికారణమగు భువిలో విదితంబై వృష్టిసంజ్ఞ విలసిల్లు ఘనాభ్యుదయం
బున వృషసేనుని సదమల వంశంబు[redacted]ఆసె జగము నుతింపన॥

సీ॥ మఱి యా చళుక్యాన్వయమందు నందునకు నగ్నివర్మ్యుండు ఘన వైభవమున నొంద
గిరిరాజధానిఁ గాంచగర మొప్ప రాజ్యంబు పాలించి బహు తనూభవులఁ గాంచె
ఆ కుమారక వర్గ మగ్నివర్మని పరోక్షంబున రాజ్యభాగంబు గుడువ
నాళ్లక తనలోనఁ బెల్లువైరము దెచ్చుకొని పోరుఁ జొచ్చినఁ గొందఱందుఁ
బాసిచని వృష్టివంశభూపతులఁ గలసి నట వృషసేనునన్వాయంబునందు
గడు నృపాలాంతరంబులు గడచిన పిదపఁ గన్నదదేవుఁ డనువిభుఁ డుప్పటె॥

తే॥ ఆ రాజశేఖరుఁడు నంధ్రారమ తనకెప్పుడు రాజధాని గ రాజ్యంబు బారు
ధీరనీరభూభృద్దాశ్రపురాజ్యంబు రూఢిఁ దనరుచు నెమ్మినా॥

కం॥ గోదుగక గోదావరి దరి, విదితంబుగ నతఁడు భూమి విజము ఖ్యాలతున్

పదుమూఁడు వేలనేనూఱ్ఱుండ మొదవగ నగ్రహారములుగా నిచ్చెనౌ॥

కం॥ ఆతన్నద దేవధరిత్రీ కాంతునకు ద్భవించెఁ ద్రిభువనను తదివ్యాకార కాంతిని

ర్జిత రాజేంద్రుఁడు సోమదేవ రాజేంద్రుఁ డిలన్॥

వ॥ ఆతండు దినదిన ప్రవర్ధమానుండై తంత్రిపరాక్రమంబున రాజ్య్రతేలుచు సకల

ధర్మంబులును నడుపుచుండె నతం డెట్టివాఁడనిన॥

సీ॥ వసుసమధిపాలుఁడు సర్వజ్ఞశిరోమణి యఖిలదర్శనక్రియా ...ంబుండు.

సకలబుధేంద్ర రక్షణాకళాధ్యాత్రియు ధర్మశాస్త్రాంతికుల వలయాహ్లాదకరుఁడు.

శుభలక్షణుండతి శుభతారాంశుఁడు మహానందదేశ్వరుఁడు సన్మార్గవర్తి

యాశ్రిత ద్విజసమూహ పావననిరతుఁడు వాహినీనాద ప్రవర్ధనుండు

శమిత ఘోర వనుస్సుఁడు బాలమూర్తి సతతనాత్మ భూపార్ణదయుఁడు భూజనుల

నెల్లనెల్లదనమి దికము విలసిల్లు రాజు నలువెజ్జగమున సోమదేవప్రభుండు॥ ✓

సీ॥ ఆనమాంబతుఁడు మనోజ్ఞతారభూముల ద్విజరాజకు ఘనిభా విక్రమములు

చిత్రభానుండు కుబేర్వ్య వేజంబుల రాజరాజ రక్షిణోద బలములఁ

బాకుఁడు వైదుష్య భవ పదభక్తులఁ దపనజుఁ డాజ్ఞా వితరణములను.

గీ॥ స్మృతి నిపితశాకేవలప్రతిభల హరి విరభాగమహోత్ర వృఖ్యములు.

నిమ్నగా రాజు మణికి యంచు నెల్లనుతింపి, బుధవరేణ్యునరతంబుగాగ నెగడె

సోమవంశాంబునిధి పూర్ణసోముఁ డగుచు వెలయు నాసోమదేవపృథ్వీధవుండు॥

సీ॥ ఆరాజశేఖరునాలమందలు మూఁడువేలనేనూఱ్ఱు వెలయు మంత్ర

కూటంబు మొదలుగా గోదావరీసరిదుభయతటంబుల ననిచి తదధి

కారులు మేపుచుండాఁ జారులవలనఁ దద్వృత్తాంతమంతయు విని చెలంగి

కటకవల్లభుఁడనేకచమూసమేతుఁడై పొందరి యాగొనంబులను బుట్టి

ముట్టి గోపాలకుల తోడఁ బోరి పోరి, గోగణంబులఁ దఱిమి యితాని ననుటయు,

మొఱిహారలు కంధారమునకు వచ్చి విభునకు వార్తఁ దగ విన్నవించుటయును ॥

గీ॥ ఆదరిపది సామదేవరాజాగ్రగణ్యుఁ డపుడె సకలబలోపేతుఁడగుచుఁ దఱిమి

కదిమి కంటకంబై యందు విడిసియుండు, నెలలమట్టి దిగాఁ బోరుచున లుపుచుండె ॥

గీ॥ పోరి సేన వెల్లపాలు పరిమడసిన దిరిగి నిజపురంబు జేరి వేగ

మఱలి బలములు తోడఁ దఱిమియు కటకంబుపై నాక్రోఁ దాంటి పగిది దురము ॥

క॥ వెండియు బలములు మడిసిన భంగమున విఱిగి చనియె ప్రాణనిక్రటుల్,

గండెసగనాకొమారుఁడు దండెత్తుచు విఱుగఁబొడెఁ దరలని కదిమినను ॥

వ॥ అట్లు దేవప్రల మఱవించి తాంజునని పోయి సాధింప నేలాత యుత్సాంతరం

తాంత్రాంతుండై బుధజనామాత్యవర్గంబుల రావించి కటకభల్లహుని సాధిం

చు తెఱంగెఱుగంబుకుఁడు ఆనవారలాలోచునకెల్లనిది ॥—

గీ॥ కటకభల్లహుండు ఘనతర ధనబల, సంయుతుండు మానుషమునన తని

గెలువనలవికాదు క్షితితలాధిపచంద్ర విన్నవింతు మొక్క విధము వినుము ॥

గీ॥ తవిరి యొదేని యొక దేవతాప్రసాదమున గెలువవచ్చు గాని యూఘనుని నితరఁ మ

గుసపాయంబుచేఁ గెల్వనలవి తాదటంచు బిక్కవిని తద్బహార్షమొందె ॥

సీ॥ ధరణిత్రియంబకపర్వతము వెలనగ్గ గోదావరీనది రెండు దరుల యందు.

నలరెడు తనరాష్ట్ర సారమలోపదమూఁడు వేలనేనూటలో(గా) బువేద,

వేదాంగవిదులగు విప్రుల రావించి పొసఁగ బత్తెంబుగులఁ బూజ జేసి

బహుభూషణాంబర(వస్త్ర)వాహానాంబాళికానేక పాదుల ప్రతృప్త। మానసుల జేసి,

సోమదేవరాజీయము —

కడు బహుమానమొనయ, సోదరస్థానములఁ గూర్చుండఁజేసి ముకుళిత కరార
విందుఁడై ప్రేమ్రలనిలచి యమ్మహాప్రభుఁ డిట్లని యానతిచ్చె॥

చ॥ వినుఁడు మహాత్ములార యొకవిన్నప మత్పితామహాధినాథుఁ డా మునఁ బలుతెంచి మత్పి
తృసమూహములం గొనిపోవ వానిపైఁ జని యనిసేయఁ జేయు బహుసైన్యము వెళ్ళనదంగి
పోయె నన్నునవరపుంగవున్నెలు వఁజాలక యొంటినెన్నిభంగులన్॥

చ॥ అదియును గాక వార్ధకమహాదశ దాతానెంత వాని తోఁ గదనము సేయఁజాల
నధికంబగు నిప్పగఁ దీఱ్చి శత్రు మ్మరున్ మొదవులఁ దోలితేఁగల తనూభవుఁ డాత్మదునాకు
లభ్యవంబొందవె దునట్లున్నన్ని కరుణాశోదధులార సముద్ధరింపరే॥

గీ॥ అనుచు నవ్విప్రవరుల పదాంబుజముల, ప్రాలిదేవత యున్నభూవరుఁ దత్భయు, మొ
నరి వేనైత్రి మల్ప్రార్థనము నత్స పుత్రకామేష్టిసేయుమనుడు గదంగ॥

వ॥ ఆట్లున్నచ్చిన నీకు ఘనుండగు పుత్రుండు గల్గునని పుత్రకామేష్టియను క్రతువు
జేయుంచుటయుఁ, తత్క్రతుముఖంబునన గ్నిహోత్రునియందు శుభసూచకములుగా
నంబడునని నవిసూచి యుత్కృష్టపుత్రుం డుదయించునని నిశ్చయించి యాంహవిర్భాగశే
షంబు మంత్రపూతంబుగాఁ జేసి సోమదేవరాజాగ్రమహిషియైన సిరియాలదేవికిఁ గుడు
వఁ బెట్టిన నాప్రసాదవిశేషంబున॥

కం॥ సిరియాలదేవి తోదనసలిగున గర్భంబుఁ దాల్చె సంతసమున నన్న రవరుఁ దాన
దివ్యములన్ బహుతరధన తరతాదికములఁ దని యనఁ జేసెన్॥

గీ॥ అంత విధ్యుక్తసరణిని యవ్వమ్మ ముఖికి, ముదము తోడ గర్భాధానముఖ్యములగు
క్రియలు క్రమముగఁ గావించుటయునెటింగి కటకభల్లహుఁ డంతరంగమునను తికి॥

కం॥ బరగగ విప్రతృతంబొందును వృద్ధిఁ జ్జైపోవనేలందుతదా ధా త్రిఁ గను గాన

గ విప్రవాక్యో జనార్దన యటన్న మాట సత్యము గాదే॥

గీ॥ అనుచు బుద్ధబంధు హితమంత్రిజనుల తోడ, సారెదిమోర విచారించి సోమదేవ

నృపుఁ గళత్రాన్వితముగ మర్దింతు ననుచు నిమ్ముగ నుగ్ర యానాశ్రీ రవేయుంచె నపుడు॥

సీ॥ ఇరువది నాల్గువేవేనుగల్ లక్ష యశ్వములు పంద్రెండు లక్షలు పదాతి।

వర్గంబుతో గూడి వచ్చి తంద్వారంబు పై విడిసిన సోమదేవరాజు.

కటక భల్లహునితోఁ గడు ఘోరయుద్ధంబు సలిపి యంతట రెండు నెలలకుఁ దమ

గజయుద్ధమందున గజపతి చేమడిసిన మటి సామంత జనముని లి చి.

తమ సుసిరియాలదేవి గర్భమున నున్న శిశువు ప్రభువగు నను నారసవేద విప్ర, కృత మమ వ్యా

ర్థంబు గాదని మతిని పిరుశి వియుక యొక నెల దురము గావించి రాగిని॥

వ॥ అట్లు మహాయుద్ధంబుఁ జేసి పదివేల గజంబులను నేఁబదివేల తురంగంబుల

ను నైదు లక్షల పదాతి వర్గంబును ం దునిమిరి. అంతనంతః పురంబున నున్న సిరియా

లదేవి సోమదేవరాజు మరణంబు విని మహాభయాతుల స్వాంతయై తన్ను గర్భం

బున నున్న శిశువుఁ జంపుదురని విచారించి యెచటికేని యుఁజని తన్ను గర్భంబున

నున్న శిశువును రక్షించుకొని యెదనని తలంచి॥

గీ॥ ఇమ్ముగాఁ దన పోష్య వర్గమ్ము ఖూను రేంద్ర వర్యాలలో సనూరింద్లవారి

సలుగరావించి యూరహస్యంబుఁ దెలిపి, వారలత పారమైన్యద్ర వ్యంబొసంగి॥

కం॥ తనకుల దేవత యుసుశంభుని నా దిగల్పుకొని బాధ బుటుదానుర బుంబున

నను మతాం దఁ జేరంజని యె మహా గర్భ భార సంకటములయన॥

మ॥ చని యుప్పుట్టినా వేలు చెంయు దార తాళం పాలతా గాత్రి నేర్పునయన్ దైయుతులై

నట్ట్రి పన్నాలబెనెం తేర హస్యంబు గాఁ దనకార్యాం బెఱుగంగఁ జేయుటయు నాతం దన్ను

తంబందిమెల్లనెయా విప్రులజూచి యుల్లనియెనుల్లాసంబు భాసిల్లగన్॥

చ॥ వినుఁడు మహాత్ములార పటువిక్రమశౌర్యుఁడైన సోమదేవనృపతి యంత
భూరిబలవంతుఁడు దానికిటులైనగా మహాఘనబలి కాలియైనతటత్ప్రభు తానె దిరింపి
వెనక్కఁబొప్పినశరణార్థులన్ బెను పసేయనహోమములాంట్లశక్యమే॥

గీ॥ జరుగ లేకుంగాక యుందనిప్పుడమునకు నాశీర్ధినీవేళ మెల్లనేచొరి నెుక్కఁయెంతరం
తయు నాదిగి వసింపుఁడెలని మంత్రభిన్నంబుగాకుండ వతానవృత్తి॥

కం॥ అని యెఱుకు కడఁడు సెప్పిన ఘనమున సంతసిలి రాజు మహిషినెవసఁదాడా
నితెచ్చి యమ్మహాసురజనులాకబానుంది రందు జవనంబునపట్నన్॥

కం॥ మునుతాని కంధారంబునకును మటి యుద్యానముకాంద తును మోక్షములన్ బు
నిపూని మెల్లవెట్టించెనుగ ట్టిగనై జుకు రాజు చిత్రంబాదవన్॥

కం॥ అంతటఁ గంధారంబున నంతఃపురి రాయవేదియున్నానగ సామంతజనవెంతయు
నుమది జెంతిరి యూహోరవంబు సేయుచు వరుసన్॥

కం॥ పమగముఁ బాణింజివదిన తమ తమభూములకు సిగ్గనంబాయిఁ పంతము
మెఱయఁగ గటుకప్రభుఁడమితబలోదగ్రుఁడగుచు నప్పుడిఁ బొచ్చెన్॥

వ॥ వచ్చి యప్పట్టణంబంతయుఁ గాంచి కోటలు గూలఁద్రోయించి గవనులన
రికించి భూమి మేడలు పాడుచేయించి గోపురంబులు త్రవ్వించి గోడలు పడఁద్రో
యించి యంతయుఁ గొల్లు చేయించి సిరియూలదేవిని వెదకి కానకయింతాత్రాంతు
డై యున్న యవసరంబున॥

గీ॥ తవిలి మాలింద్ల (బ్రా) హ్మణోత్తములతోడనేను ముందుతు సోమదేవాగ్రమ
హిషి, పనుటవారులచేవిని సరగనను మకాంపకప్పుడు గజపతి దండువెడలె॥

కం॥ ఆవార్త యెల్లవారల చెవిని యొప్పుడెఱుఁగు రాజు చిత్తంబున నెంతే వెతఁ గుదుచుచు విత
తప్రావీణ్యాచెసగ ధర్మపద్ధతిఁ బలికెను॥
కం॥ శరణాగతులగువారిం, బరిరక్షింపంగ నాది పట్టిచ్చినమా, నరతంబు శెందు నియ
కదుశవెునరింపంగఁ (బ్ర)దుకు దూరంబాదవున॥
వ॥ క్షీని విబారింయ కంధారంబునందు (బ్రా)హ్మణుల గాఁగలసి వచ్చిన సిరియాలదేవి
ని (బ్రా)హ్మణులను నివాసమయంబున జనవెఱుంగకుండఁ బురవెదలం ద్రోయింపిన॥
గీ॥ వలస వారితోడఁ గలిసి యా సిరియాల, దేవి పురము వెడలి త్రోవపట్టి, పొవ్వుమందె
యొకట పుదమి వెల్వలకు సాష్టాంగమెఱఁగి యిట్టులనుచుఁ బలికె॥
గీ॥ ఓ రఘువర మీరలందందు విడిచని బహువిధములఁ బుడమిఁ (బ్ర)దుకుఁ దనుచు
బావేఁబంపి తాను వేవేగ మటులనె య్యనుముఁ గొండఁ జేరి యర్థనిశను॥
సీ॥ ఎటువంటి నాయని పురోహితుఁ డైన మాధవశర్మ యసువు ప్రకుంజరుని నగరు,
నొక్కి యద్వారు ణోసుర వర్యు దర్శించి తన బంధమెల్లనె త్పెన యఁ దెలిపి,
యదు గుఁ దామరలపైఁ బదివేవతున్న నా సదయుఁ డవ్వావ లాచనతు నఖయ
మిదివేవనెత్తి యప్పుడె తనదరినున్న బంట్లను గొంద లాఁ బనిమయను మ
గొంద లాసున్న హొరులఁ గూడఁ బెట్టి, మంతనంబున నత్తెఱంగ వయునునెఁ
ఱుంగజెప్పిన వారందఱును నెఱింగి యేతవార్త తనప్పునికి యఘ్[illegible]నిరి॥
కం॥ అంతట భల్లహుఁ డెంతయుఁ, బంతమునఁ గిరాత భూమిపాలత నగరప్రాం
తమునవి తిసియాతని చెంతతుఁ దీఱ్చురుల హింతవ్రుఁ జెప్పగఁ బనిచెను॥
గీ॥ పనుపుటయునువారు పరువ దానె తెంచి, యెఱుకలేని గాంచి యిట్టులనిరి..
సోమదేవన్నప వధూమణి మీప్రోల నిలిచి యున్న దిపుడు వలస వచ్చి॥

కం॥ నారింగ్లతు ఉపవందపు వారల తోగూడ వచ్చిపడ తుక మా ప్రాణ్, దూరిరది
దానినీయక మొరిర గంధారమట్లు మాదీడు చెదునా॥

వ॥ అనినని యుంకు జేడు వారలకిట్లని యెను॥

కం॥ సిరియాలదేవి మాపుర, వరమునకును ద్విపులుల గూడి వచ్చు ఒకే దక్షైల
వృగనే బాన్నైనను దిరముగ నానరింతు మదిపతికి నమ్మి తగనా॥

కం॥ తాకున్న సతల గృహముల (ప్రా)కటముగ జొచ్చి మీరు పట్టణమెల్లన్ దా
గాని గాధింపుడు ధరణి కాంతుని చిత్తమునకు నిజముగ పడ గనా॥

గీ॥ అనిన వారపుడమ్మాట కనుమతించి, భల్లహుని చెంత కేగి యాభిల్లనలపతి
పతికి నడెలుంగు దగవిన్నపంబు నర్చ సల్లమున బాంగి యా నృపాలోత్తముండు॥

కం॥ రాజగృహంబులు వెతుకగ (స్త్రీ)జనములు భూసుపర్వ గృహములు వెదుతంగా
జగతీ దేవుల నానాజాతి గృహంబులలయ నానా జ[redacted]లనా॥

వ॥ నియోగించి వారలకపార ధనంబులు ననర్ఘ్యమణి భూషణంబులు ననేక బహి
శీనాంబరంబులొసంగి యిట్లని యెను॥

గీ॥ వినుడు సిరియాల దేవిని వెదకి తెచ్చు, నతనికే నిత్తు నర్ధ రాజ్యంబు తండు, నాకు
(బా)లా సఖుండు బాంధవుడును తడె తప్పు లేదిది నామాట తథ్యము లయు॥

గీ॥ అనుచు నీరీతి నాడు చెద నావిసాగ ఘనుడు ట యౌ వారల పుడె యటవ్వను
మతాండు, జొచ్చి దిక్కుల విడానెల్లట మిందు, వెదుకసాగిరి తమ తమ వేరపులు లరు

సీ॥ రాజగృహంబులు రాణివాసపుటిళ్ళ మేడలు మాడుగలో గాదిపట్లు
విప్రగృహంబులు వివణిగేహంబులు నేలమానెములు మన్నెలయిళ్ళు
నూతులు చెరువులు రాతి తొట్లంబులు బావులు తోటలు నావడులును

గుళ్ళు గోపురములు గంధశాలలు బండారములు ఇళ్ళు బళ్ళు ఉండువాలు
మొదలుగా నెల్లచోటుల వెదకి వెదకి జూచి చూచిన చోటనే చూచుచు తాను చు
తిరిగి తిరిగిన చోటనే తిరుగుచును మంత్రిప్రొ ఎల్లబట్టు గావించి రపుడు
గిరి విడువక ఏడు దినములట్లు వెదకి వెదకి, మారి మరల నెవ్వటం గానక,

పురజనుల నెల్లనాక యెదం బ్రోవు చేసి తెల్లమిగ నందు బట్టు శోధించి చూచి
కాంచి ఊరిలో దేవిం గానక తమ తెలివిదియుం దలయును లేక మొగములు వచి వేసి మత

తిరిగి దెంబునెద నాక భరతీసు రనే హాయుని ముదంబు లరారన్ ॥

మ॥ కనిరా టక్కరు లా కన్యామణుల రాకాచంద్ర బింబాననం గనకాంగిన్ హారిణీ
లనీల చాతురనీ గంధేభకుంభస్తనిన్ వనజాతాయత లోచనన్ మృదులసై
లాభ రోమావళిన్ ఘనతేజోగ్ని దినాక్ష్య త్రైవక్రమ పర్తాం తాళనార్తాంశ సమునిన్ ॥

వ॥ ఇట్లు విప్రాంగనాజనంబుల లోనున్న సీతియోలదేవిం జూచి కాందరియులు,
రాజపత్ని యని తలంచువారును. నీయమ విప్రాంగన కాంబోలు ననువారు
ను బహుజనంబుల తో వచ్చినది మఱి యొంటనుండనేల్చునే యనెడి వారును
నై యుండి రంత కృష్ణారత్నం దాయుం వీక్షించి ॥

సీ॥ ఇందుబింబము గాసుందరాననము గందు తెవులుం బోలుకరి కీతురులు,
మించు బిద్దముల బోల్పుల గుబ్జైత్నులు పల్లవంబులం బోలు పదయుగంబు
బంధుజీవము లంబోలు బంధురాధరమును వనజకన్నుల బోలు వలుదజన్ను
లంబుజంబులబోలునరి వి వాల్గన్నులు పులినభాగములం బోలు బలు పిరుందు
గలిగి వెలుగొందు చున్నదికాంత, రాజకాంతయునగ దప్పు విలనవ్యకాంతకిట్టి
చెలువమెందైనం బరికింపగలదె యంచు నెంచి తమపాలి కల్పంపంగ జేసి ॥

కం॥ అప్పుడె యుత్తరాజనను మతిఁ బవేష్టించఁ గటితవిభుని సమ్ముఖమునఁ దా, తప

టాత్ములు గాని చనుబోఁ గృప తానవివిప్రుల దండగించి కదంకనె॥

గీ॥ వెనకఁ గవి దాపించుతాని యందలును దాంత భీతరాతాయుతై యుద్విజోత్తమ హారిణా

శాంబులాచక మాథవశర్మ యనెడు, భూసురేంద్రాత్తముని యుగ్రపుత్రి సుందరి॥

కం॥ ఈవేళఁ దితాశి కి బాపురు నామా గృహమున యుండి రాజీవముఖిని

నిచాచని యెన బాంధవసమితిఁ జేతు మెల్ల బాన్సైక తుదిన॥.

గీ॥ ఇల్లు గాదని తలచి తిరనిమారు మాయుయుండంగ నిప్పు డీసు దతి తాను నిష్టుర

ములాని విప్రులమెల్ల నాక్రమైయుగిని సాదఁ జాస్త్రదము టెంచు జగియలఁబా॥

సీ॥ వరుసనందయునా స్త్రశస్త్రము లాధరియించి పలు తరంబుగ వీరజ టులు దాప్తి

మని కిగివములు విష్ణుతుని సాదరగివించి మహిలోనఁ గటుతవల్లభుని వంశ

మంత యును ర్వంశమగునట్లు శపియించు మనిపూని యాబ్రహ్మణ్యన్న రేం(దు)

పరిజనంబులు దగ భయపడియు విప్రు మందవి కెల్ల నమస్కరించి

పృణ్యాత్తము లార యుది రాచపాలతి యనుచు, పట్టితి మిగాని మాకు వీపల్లె

వైర యుకేని యుగలదెవి యింక గింక, మానిమారి తగతినాంతమాటవినుఁడు॥

కం॥ తగవుగల దాత లసహ్యం బగు రీతి కిమాకు మాకునది యెట్లన్నన్ జగురాకు

బాదినిజమును, జగతీసుతరాంత యినిన సంతసము దవనా॥

వ॥ మా బ్రాహ్మణ మహాజనంబులందలును సిద్ధేశ్వర శ్రీ మహాదేవుని సమ్ము

ఖంబునఁ గూరుచుండి యూవేదించ వచ్చింబనయన్నంబు రాజుత భుజియిం

చితిరని యుది మా విప్రాంతయగునని మాతుందెలియుంబదు, గాదేని మీరుని

జంబుగఁ బలికిన వేయుగ్రామంబులు మాకగ్రహారంబులుగనిచ్చి యుత్తమంబని

రక్షించి దీనిగర్భంబునందున్న బాలకుని మగుడం గాంధారంబునకుం బట్టంబుగ
ట్టెదమని తమయుక్తివాక్యంబులాడిన వారలతో విప్రులిట్లనిరి ←

గీ॥ యీవెలఁది విప్రకామిని తాని రాజకులవధూమణి గాదు విప్రులకు మాకధీశ
సింహాసనంబేల యిది గాకూడదు దగుబువె యుదారపవియుంచి యాత్మజాంబు॥

సీ॥ వెలసి సిద్ధేశ్వరశ్రీమహాదేవుని నగమునకేగి యుందముననుచు
సుందరంబులొనర భుంజభక్తి మునింగి తగఁ గృతానుష్ఠానులగుచు బుధిష్ఠ
వెలయు నద్దేవుని వేదోక్తముగ బూజగావించి పక్వాన్నబరులఁ బాగడ
రమణఁ జతుర్విధాన్నములనైవేద్యముల్ పెట్టి యాత్మైవేద్యమంచి తగతి
నాసతీమణి వద్ధింపనందఁజాత్య ప్రజ్ఞ గర్భంబది సామదేవ షష్ఠి తీరుఁ
దలయు యువేదార్థయున పరాణులాలందటంచు దలచి సిద్ధేశ్వరుని మూర్తి నపుడు॥

కం॥ కేవెత్తి బాలి యాయతి నీలాలక విప్రకాంత నిజమునిజంబు ప్రారంభించి
జించిరి యాభూసురవృష్టిగురిసె నాదిక్కులపయిన॥

గీ॥ అప్పుడు కటకేం(ద్ర)పరిజనులతికసాధ్వసత్రకంపితహృదయులై చని విభు
నకనిత్తై ఉంగెల్లతివతింపనతఁడు ద్విజుల నాలించి పింఛిబహుధనంబొసగి పనిచె॥

గీ॥ పనిచి తానుకటకేమునకేగుమనశేష దేశముసిరియాలదేవి వేదతఁ బురిజన
ములనేత్రపనివెనిత్క్రుడునంత నాకద్రివ్యశుభముహూర్తమున నను॥

గీ॥ గ్రహములన్నియునతిశుభగతులనలర, గారసిరియాలదేవి తుమారుగని
యె, సర్వలక్షణసంపన్నుడారుదేహుసర్వసర్వసహాభార ధూర్వహుని॥

సీ॥ అప్పుడు భూసుర వర్యులవ్వేళ యుదసి యాబాల్డెదే కభత్రము గసమస్త
రాజ్యాంగకము పూని రక్షింపగల్గు షష్టకమున మహామహామహిమ తవి...

నని వచియించి పుణ్యాహవాచనపూర్వముగ జాతకర్మాదు లొనరించి
పిదప యాలదేవి నీక్షించి యుక్తరీతి నాకుమారునకిప్పుడు నామకరణమొదవఁ
జేయవలయునటులనక్షైలు వసంత, సమున నిల్లను మాధవశర్మ మాంతు. దక్షిణం
ప్రియు దైవంబుదా తగురుఁడును తనిపెక్కొట్టుటయు నాంకు నచ్చిమతంబు॥
గీ॥ అనిన వారలట్లె యగుగాక యనికుమారవరునకప్పుడు మాధవశర్మ యనుచు,
నామకరణంబు జేసి రానందవేళ సకలజనులకు నొసగనోత్సవము॥
వ॥ ఇంతనమ్మహాత్మాం బాల్యంబునందు పిత్రుదంపతులు పోషింపుచుండ శుక్ల
పక్షసుధాకరుండునుంబోలె దినదినప్రవర్ధమానుండై పెరుగుచున్నమొదట
గర్భాష్టకంబున నుపనయనంబు చేసిన నంతనాళ్లు వద్ద పద్మాక్షీదేవి
సమ్ముఖంబునం బదువుచుండి యాబాలుండాత్మస్థుండు—
క॥ తన వాదినాలుక దానును దద్దయును నాటువేదశాస్త్రంబుల శాస్త్రంబు
నుపలకయునద్దేవతను గానగాను చిత్రీడ గావించి వేసన॥
గీ॥ మతిచ యుబసేదిభగాజన మజ్జనములు దీర్చిబదువంగ బాగు, రాత్రి,
పలకయు, చిత్తములు వేయికెంతయు యుక్తమునగ లించె మాధవశర్మగాపియుననుచు॥
వ॥ ఇట్లు వర్తింపుచుండ నాత్మస్థుండును బద్మాక్షీదేవి సమ్ముఖంబున తుంగని
యద్దేవి యతిభయంకరాకారంబున భూతప్రేతపిశాచశాకినీఢాకినీభూత
భేతాళ బ్రహ్మరాక్షసగణ పరివృతయై సింహాసనంబునం గాలుపై యుండినం
జూచి లవమాత్రంబును జలింపక భూతగణంబుల బాయనాత్ముఁడద్దేవి
సమ్ముఖంబున నున్న పుస్తకమును బలకను బుచ్చుకొని విచ్చియున్నస
మయంబున॥—

గీ॥ అతని ధైర్యంబుఁ జూచుట కతిభయంత రాత్మ శివమహించి యున్నయద్యాదిశక్తిఁ
గాంచి వెలయింతయును వేతకదవని లిచి, తేలు దాయి మొగిడ్చియు బ్యాలతుండు॥
వ॥ ఇట్లని వినుతింపఁదొడంగె॥
సీ॥ జయజయ పద్మాక్షి సకలజగత్సాక్షి చకితబాల మృగాక్షి సర్వసాక్షి।
జయజయ జగదయిత్రి శైలరాడ్వరపుత్రి కమనీయశుభగాత్రి కాళరాత్రి।
జయజయ శర్వాణి సకలగుణశ్రేణి పాలితగీర్వాణి నీలవేణి।
జయజయ శశిమౌళి శమితకల్మషపాళి ప్రముదితభక్తాళి భద్రకాళి।
జయ స్నాపితము ఖసుధాకరవితాన భర్మముకుటాగ్ర ఘటితకుంభత్సరోజ
రాగమణిఘృణీనికర నీరాజితాంఘ్రి భూరికారుణ్యశీల సర్వాప్తప్రదేవి॥
గీ॥ అని యనేకవిధంబుల వినుతిఁ జేసి దేవిపదపద్మముల ప్రాలి వేదకున్న, మెచ్చివే
డెమ్ము వత్స నీ కిచ్చెదాన వరము కటి వేడు మనిన నవ్వరబలుండు॥
గీ॥ కటకట విభుఁడు దేసు గణాధిపుల తోలుతో పొత్తుపటయును నంత్రబా వతి
లుఁగు, మున్నతల్లివలన విన్నవాఁ డగుట నప్పిన్నవాఁడు గాంక్షచిన్నదించె॥
కం॥ తల్లిమాంగళ్యంబుల చల్లఁగఁ బుడు హరించి దానిఁ బరిమార్చి జగంబెల్ల
ను తింపగ గరితగు పల్లిదమున బదులదొల్చు బల మిపుడు దిమ్మా
గీ॥ అనిన నద్దేవి వత్స నీవడిగినట్టి వరము సంగు దునని కృపావలదివ్య। ఖ
డ్గ ఖేటంబు లొసఁగి యోగహ్వారి తలేశసు తనకు వెంబడి యని ట్లు లనియె॥
కం॥ ఈ ఖడ్గఖేటములు దృఢవైఖరి నీకేల నున్నవాళెంబు హంతం బాలు
రిపు సంతతి నీ దైగలిగఁ జెందపరస్పరాలొంత్రంబు లేక॥
కం॥ దివ్యసహస్ర మాసములు సుఖవసతిం బ్రజ వెల్లఁ బగుల వర్షనసెయున్

వసుధాచక్రంబేలుము విస్తృతకీర్తి ప్రతాపవిభవాఢ్యులనా॥
సీ॥ అనియానతిచ్చి యయ్యఖిలలోకేశ్వరి తనసమీపమునఁ జిత్రములగానా
చలములఁ జూపించి యందులఁ జూచ్చిపక్షిమయములఁ దవ్వైన వైఢూర్యశిలలంబు
వెలువడి యుత్తరమ్యాదిజనస్థలంబున నివసియున్నట్టి బ్రాహ్మణపదంబు।
వెలువడి చతురంగబలములున్నె వెంట దివిరి యేతెంచునో దివ్యపథ.
శేటకంబులున్నదు నికేతనమున వేయుసంవత్సరములుండు విప్రపూజ। యు
నుమాధవమాధవాభ్యర్చనలు చెప్పుడు మఱవకుండుమ టంచునెమ్మనమునఁ దెలిపెను॥
మ॥ అప్పుడు ఆ బాలకుఁడమ్మహోన్నతి కౌశాంగంబు గాంచెమ్మెక్కి తత్తన్న పవేగానక్రై
న యుచ్చలము పేర్మిన్ దూరి దేవా వృద్ధా విపరీతంబుగ వ్యాఘ్రభల్లూకమహావేదండదహ
ర్యక్షగుంపదప్రేతపిశాచభూతతతులందుండై విజృంభించిననా॥
గీ॥ వారినెల్లవడిని వారించుచును జయదూరుఁ దగుచు బలము దూరిపోయి, ర
హించెలక్ష్మణాక్షరమ్యస్థలంబున నివసియున్నయెడల బలము వెడలి॥
వ॥ గజతురంగవీరభటసముదయంబులు పికతిత్తిల్లివాద్యఘోషంబులును భేరీ
ఝాంకృతములును కాహళశంఖారావంబులును వీరభటార్భటులును గజబృంహి
తంబులును తురంగహేషితంబులును రథఘోషణంబులును ఘంటాకాహళనాదము
లాహారంబులును నేకంబై ప్రళయకాలమేఘగర్జితంబును బోలి పికతిత్తిల్లసూర్యా
దయపర్యంతంబునచ్చిలమార్గంబు వెడలివచ్చి మాయాజనితబలంబులను వదిలక్ష
లుమదగజంబులును బన్నెండులక్షలుత్తమాశ్వంబులును బదియేడులక్షలుమ
హామయాభరణాదివ్యాంబరంబులును బదితోళ్లసువర్ణంబులునుం గని యా
రాజకుమారుండు ఆబలంబులమన్నించి వారలచే నమస్కారంబులగైకొని

యాంబలంబుఁ దాఁగు. ది యనుమతాంధుఁ జేరవచ్చి వారలనందఱం ద
త్రాణంతంబులనిడిపి తాఁ నాత్కృతుండును మరంబు శాశ్వతమ్ము సమాయంబున॥
గీ॥ ఆప్పురంబేలునెయుకు లేఁదప్పుదు ఘోర మగు బహుగా కలతలం బాలుచెంది
యవికి గవనులుఁ దేయుంచి యప్పలంబుదాలఁ దిమి లుటు వారలవలననెట్టఁగి॥
క॥ మదిఁ దప్పయు భయపడినేఁ దొది యెక్కడిబలమో తానియో తెంచెను బ్రోవ్వదరి
యెటకైన వదిబ్రాయెద నంయుఁదలంబు యం తెనెపరి యుం తనెని॥
గీ॥ ఆకృపాలుత్మజుండు తేఝార వ ఛ్లశే టె తంబుల తా దన దీవెలగా, శా
న్నె వచ్చుచునన్న నామెతుని నాకతెగ దిగ ల్యలందికుఱు వెదకివెదకి॥
క॥ నేలంబ డిహా పలుము గదుఁ, శాంబల దింపు చున్న జన నిని దేతలనోలు
ద్విజ దంపతులనబ్బులు దగనుఁ గాని ని శాంత భక్తి ని మ్రొక్కెన్ ॥
గీ॥ మ్రొక్కనై డిబి యున్న యతుఁ మురుని జూచి, వేనతేచి ప్రక్కి క్రౌగిలించి, కాని శ
రంబు మూరు తాని చెతుఁ డాఁ యు ముదావ వి మేను ఉదరయుఁ దనితని ని॥
శా॥ ఆన్నా యెక్కడనుండి యెక్కడవు ఈ యాహా మహైశ్వర్యమీవెన్నంబాలు
దవిట్లు లుంట విహింతంచే, తేయన ల్మాను అనిని స్మం గానక తుంఁ దు యుం టుమిగ
దానికోంబు మూప్రాణము లగ న్యారక్షిను జూచు చున్న నిలు వంగా నేర్చునే వేశయాన॥
కం॥ ఆని శాంతె మోహాము లుపెనఁ గాన్నె నాతని కౌగలించి కాని యాగ్రమ
గా, దినకరమండలము న్యాబదవినమూర్తిత్రయము ఁ బూచిలసిల్లి రాశినా॥
గీ॥ ఆట్టుల మ్యన్నవ్వరును నాకఁ యామ మతిని, బాదవి తాని శాంత మోహా
సమ్ముదమ పాడుచ్చు తవుఁలఁ దేలుచు నందిర తాన్మముఁ జూచి
యెలమిదైవార మెల్లన నిట్టులనిరి॥

కం॥ ఓయన్న వమ్ము మెఱుఁగ నీ యొమ్మెల్ల గదాంది గాఁ జరింపుచుఁ దగ నీ వేయిదల
నుంటి విపుదర సేయుత మాతాదనె యెఱుఁగఁ జెప్పు మటన్నన్॥

కం॥ దేవీ భవనమునకుఁ దాఁ బోవుట మొదలుగ సమస్తము న్దెలిపిన నెంతే
విస్మయ సంతోషరసావహులై యుండిరప్పు డబ్బాలకుఁడున్॥

గీ॥ సంతసంబున మాధవశర్మఁ జూచి పలికె నీ రాజ్యభాగంబు వెలయ మీరు
అ మీరనుభవింపుఁ డంత నమ్మిదనేను వసుమతీస్థలిఁ బాలింపువాఁడగ

సీ॥ ననుబాలకుఁడు పల్కిన విని యా వృద్ధ విప్రుని రాజు బ్యాపమును వృద్ధ
లము నేత్రములు పోఁ గల్గిప్పు డాన్నవి మాకు విను శక్తి బాల దు వీనులకును.
నానాటికి నిజవనస్ప్రమ మ్మానుకాలుచేయు మటకు మది చెదరెకం ఙ
బాల మునక్లేశమగ్నలముగ నెలకొనె నాతని దప్పులున దృగి పోయె,
నింక మా రాజ్యభాగంబు వెట్టులనుభవింపువారము మాకు భావింపనీదు, భాగ
ము చె భాగములటన్నఁ బోగిరి వారి, గాంచి నిట్టాడ్వ పుచ్చె తత్క్షణమె యతఁడు

క॥ త్రిమ్మఱ పద్మాక్షీసము చిమ్మునకుం బోయి వారి చిత్తమ్మును జెప్పమ్మను మొంద
ఱి నిది యమ్మ ముక్కు బ్రాతల్లియు ట్టులను బానె బలికెన్॥

సీ॥ ఇవ్విధి యీ రాజ్యభాగమ్ము నే నాల్ల మా మాధవశర్మకు మాధవాంబ తనకు
నిరియందే వికిని గాని యువి నాకేచిద్ద ~~[illegible]~~ చెపితె వియులని కపఁ కఁబికి
చనుచున్న మొదల నత్తనయుని యా దార్యముకరం తయును మెచ్చి భువనజనని.
త్రిమ్మఱునవతిఁ జెప్పఁగఁ బిల్చి వత్సనేమాం మము తల్లలకు ధరణీది విఞ్జ దంప
తులకును మఱి యయిమా తల్లియు గుసి కాలదేవికి నీవిలయే యుచుందు నంతగా
లంబున నవ్వియతావ నంబుగవిరి నీయుండెదనని కృపవెలయఁ బలికెన్॥

వ॥ నీవు ధరాచక్రంబు నూటరువదేండ్లు బాలించి యటమీఁద దివ్యతనత్వా
కృష్టుండవై యుత్తానంద బిలంబున దివ్యాంగనలం గూడి దివ్యభోగంబు
లనుభవింపుచు నమరత్వంబును నిర్జరత్వంబునుం గలిగి యుండెదవని
యానతిచ్చిన నద్దేవికి సాష్టాంగనమస్కారంబులు జేసి బద్ధచేటంబులు మ
ఱలంగ్రైతాని వచ్చి మాధవవర్మ తావృత్తాంతంబంతయు నెఱుఁగఁ జెప్పుట
యు నవ్యువ్వారు నవయౌవన విరాజమానులై యుండిరంత ఉ—
గీ॥ ఎఱుకరాజు భక్తివలన మాధవవర్మ యధ్విపతి మైత్రుల్లాసగ నీవు./
మాకు రాజువైతి మాత్రతంబు ఘటింప/నేమి పనులు నేనర్తుమెఱుఁగఁ జెపుదమ॥
గీ॥ ఇనకరంబులు మకుళంబుతాని కరంబు/కనితరంబును పడయుంగ నెనపి యున్న/
యయ్యెఱుకు తేరి మన్నించి యమరవాని/రాజ్యాధిపం పెనద్ధరామ మఱుసుతుఁడు॥
సీ॥ అంతట నాక్కనాదను మకరాందకు మహాదేవీకృతంబులై దేజరిల్లు
లఁ దెచ్చి మంచి ముహూర్తమున దేవభూదేవపూజలొప్పుగ నానర్చి/
భూసురాశీర్వాద పూర్వతంబుగ శాలి వాహన శకవత్సరములు
మును తానిమున్నూట ముప్పది యేఱుగు తారణనామవత్సరమునందు॥
మాఘశుద్ధ పక్షపంచమి మఘ వమంతి [illegible] త్రవతోబ్యబఱసుతార/
గారి సింహాసనంబెక్కి గాంత వేని/శ్రీవిమెఱయంగ మాధవదేవనృపుఁడు॥
ఉ॥ ఉత్తర కెల్లసేనలు ప్రియంబున మైత్రుల్లాసంగి వారికు/దద్ధాత్రి ధనాంబ
రాదితము లిచ్చి హితాంత్కుల నాదరించి నస్సత్త్వము లెంతయు నాదనరచేసి తగన
సిరియాందేదనీన/బత్తి నిమ్మెక్కియు ప్పరమపావని యానతిగాంచి దెబ్బెరన్॥
గీ॥ తంత్రిఁ జంపిన పన దోల్చు తలఁపుఁ బూని/పూర్వహావంత బలములు ప్రా

చేసి / వారినెంతయు మన్నించి వైరింపైన / తట తవిఖు వారదదంటెత్తగఢగియు పుడు॥
గీ॥ వెనప్రయూణాష్టెరి వేయుంబొకాంభవి / దత్తమగు బలంబు తమబలంబు / గావిని
తెంటరాంగ జలమున గటితంబు / ప్రైరినదచె కార్యపటిమ మెంటయు॥
గీ॥ నదుని యుస్మృతి యొక్కటి తదిమిట్లు / ముట్లుకాని యొక్క మాసంబు బట్లు
పారి / సమరతలమున బహుబిద్ధసైన్యతతుల / సెందువెంటాడి యుత్రాణసేయుచు
వు॥ నేపిదత్తంబువైన బద్ధశాతంబు నిరుగెలంతుల బూని కటకభల్లహుని శిరం
బుద్రుంచి మేదినీశ్వర వాలభైరవుందును కటకభల్లహుని తలగుండు గండం
డునను బిరుదులు చెల్లింపుకాని భల్లహునిసుతునకు పట్టంబు గట్టి వానిచేమూం
డుకోట్లసువర్ణఖంతంబులనప్పనంబుపుచ్చుకాని వానిందనయాజ్ఞకు లో
నుచేసికాని తమగాంధనంబులు పదునారుడువేలనేనూటయుమందలమగు
... కాని మరిణి యనువారు ... కు వచ్చి కప్పస్థాతిరంబున శ్రీనగరం
బు చేరువను దమగాంధనంబుల మందలు గట్టించి యమరవాడి మున్నె మెటుతు
రాజులకు వారినప్పనంబు చేయించె మరియును —
కం॥ ఆ ... దిగ్విజయ ... సేయుట తాతనాడు సకలసేనాన్వితుడై /
నాయుత్ప్రయాణాష్టెరిక వేయుంబికపాండమహ ... ని ... నా॥
కం॥ వని యుస్పదిశలు నెన మే / ... నకదిమింగనిలచి పుదమి ఆదులచే నప్పనము
లగాని వారింగమ / దనయాజ్ఞకు లొంగు గాక నానప్పు కాని వెసనా॥
కం॥ పలుగ దళ జయస్తంభంబులు నిలిపి పిదనంతరము నెఖుడు వెన్నమ
రాయ / జ్ఞప్తీ ... ధరణీ / తల, పల్లవులగోడు నింపాదవ బెండ్లాడెన్॥
గీ॥ ఇట్లు పెంపొంద యూదిసెను మరాండకు బ్రవే / శించె సంతసమున సింహపీఠి /

తాంతరమునఁ దగ సుఖాసీనుఁడగుచు నుద్వేలలీల రాజ్యమేలుచుండె.

కం॥ ఆసమయంబున నప్పురి, భూసురతతులముఖ్యులెల్ల బ్రోవైవని యుపాసవని
భక్తైభవ్యఁ దైత్యాసిలునృపచంద్రుఁ గాంచి పరమప్రీతిన్॥

కం॥ వేదోక్త సరణి నాశీర్వాదంబులు సలుప నతఁడు వారింగని యామోద
మున నెయ్యుకృతి పరమాదరమునఁ బూజలొసగి యుచితఁ దిల్లని యెన్॥

మ॥ ఘనతేజోనిధులార మీరిపుడు తీకార్యార్థులై వచ్చినారని నానెమ్మది
దాఁచుచున్న యది తద్భావంబు నొప్పుఁగాఁ జెప్పుడా, వనరన మీమది కోర్కెలైన
పుడు మోదంబు నొప్పనిచ్చెంద లోకను మానింపఁగ వద్దటన్న విని వారత్యం
తహర్షంబులన్॥

వ॥ ఆ రాజునకిట్లనిరి॥.

సీ॥ నరనాథ మీ తల్లి సిరియాలదేవి నక పత్ని మిత్ర్యంబైన కటకటవిభుఁడు
కినుకనంతర్వత్ని యని విచారింపక త్రుంపఁ బూనిన నెవఁడుంపుగూడి
వేమందలములను సిద్ధేశ్వరశ్రీ మహాదేవుని సన్నిధి దిటమువిడక
సత్యాంబుతో బతునాసాధ్వి వసించిన యున్నంబుఁ గుదిచి తిమది విపన్ని
వారణార్థంబని యీను శివప్రసాద, మనియు భక్షించుమి తమిగాని యుతట తరియు
గమున విప్రులకెందును క్షత్రియాన్న మనుభవింపంగ రాదు సదయ్యు తలఁపు॥

కం॥ ఆదిని నాపుడు మాకెప్పుడును మదిలో మెలమెలయి కొంత మానక యుండున్,
గదఁ గాదా వరిదరినిఁ వాదవఁగ నాత్మ పుత్రపౌర వెసఁగి పనుపుమా॥

వ॥ అని వారలకట్లే యుద్యపుని యుమ్మాధవవర్మ తాంత తాలంబునఁ తుఁ బద్మా
క్షిదేవి వరంబున నాకెత్తు మారుం గాంచి పద్మసేనుం డని యుద్దేవి పేరు పెట్టి యు

సమానదానక్షాత్రంబుల రాజ్యంబు పాలింపుచుండె మఱియును —

సీ॥ కర్ణుని త్యాగంబు గవ్యాదిశౌర్యంబు భీముని బలిమి శ్రీరాముని కరుణ,
చంద్రుని ప్రభ మాహాత్మ్యం ప్రాణి సత్యంబు మేరు స్థైర్యంబు శౌరి లీల
హరుని సర్వజ్ఞత్వము గురుని సౌందర్యంబు వనధి గాంభీర్యంబు వజ్రి కీర్తి
భరతుని న్యాయంబు బలి [illegible] తరుణి తేజము ఫణిపతిని మేధ
గనకెకలుగంగ సకలవిద్యావిశారద సంతతార్జితయమనస్వేంద్రకీర్తి । యు
గుణగణ [illegible] సంతానవసుంధరైన మాధవదేవనృపుడు॥

సీ॥ అత్తఱిం గాంచనశిఖరాధిపతుల శిరోమణి రాజ్యమేలు సమయమునందు,
నపుడు పద్మాక్షి మహాదేవి [illegible]
దేవకన్యకలు రాత్రి వచ్చి నానా ప్రసూనములు గని చను [illegible]గొంగి। తోట
తాపరులతి మూర్ఖంబు చను దెంచి మాధవవర్మ [illegible] మెల్ల
నెఱుగంజెప్పిన నధరాధీశ్వరుండు, దనతు బద్మాక్షిమున్నాంగిన వశంబు దల
చుచు [illegible] దనమున దనునిపన్నసేనున నవనికి బంట్లా శిక్ష [illegible]॥

కం॥ [illegible] నానాకందమును కుసుమ సప్రసూన తోటకుంజనిన బిలద్వారం
బునను [illegible] దేవకన్యకలు వచ్చి మొగినౌ॥

గీ॥ ఆ మహారాజు [illegible] తెలిసి సంతసంబున బద్మాక్షి సన్నిధానమున
నతుం [illegible] కర్పూరము [illegible] వల్లభుని [illegible]॥

గీ॥ తంత్రి [illegible] [illegible]
[illegible]॥

సీ॥ విప్రానుమతమున వెలవాప్పంగు [illegible] ఫలములు [illegible]

సిద్ధేశ్వరేశు పూజింపు దత్తప్రసాదంబున నాకమంచి తనయుఁ గాంచి।
వెన్నమరాజను విమలనామంబిడి మఱియును దనమీఁద మరలఁ బెద్ద
కటకేంద్రు సాధించి కరుణ నాతనిసుతుఁ బట్టంబుగట్టి యుప్పుటి తెలుఁగున
శైదిటంకంబు లొక్కట్రె మూఁడు గాము లప్పనము లొక క్రమ్మఱ ననుమతాంద
కేగి తెబ్బరి యెనిమిదేండ్లు భూత. లంబుఁ బాలించి తాను దుకుఁ బట్టంబు గట్టి॥
కం॥ శివలోకంబుకు బ్రవేశించ పిదప గడఁగి వెన్నమ వసుధాధీశుఁడు పరిపా
యమై ధీకాశలమునఁ గాన్నివేండ్లు గప్పబెలిని సేన॥
గీ॥ ఆతఁడు సిద్ధేశ్వరానుగ్రహంబువలనఁ గాంచె వెన్నమరాజను తాడుకుఁ గాం
చి। యఖిలదేశాధిపుల నెల్ల యుప్పనములు వడసి డెబ్బది యేడేండ్లు పుడమి నేలె॥
వ॥ ఇవ్విధంబుండు శివలోకప్రాప్తుండగుటయు॥
సీ॥ తమినకుమారు వెన్నమరాజు తండ్రి వెన్నె గుండమరాజను గాదుకుఁ గాంచె.
కటక భల్లహుని పైఁగదలి మాసత్రయంబు తని తాఁ బోరాడి యంత వాని
తలఁ ద్రెంచి మఱలఁ దత్తనయుఁ బట్టముగట్టి మున్నింటి లంగున మూఁడుతోళ్లు
కనకరిష్టంబు లప్పనము గైకొని జయస్తంభంబు లప్పదిత్తటులని నిపి
కదిసి డెబ్బది యారేండ్లు పుడమినేలి, తాడుకుఁ బట్టంబుఁ గట్టి లోకులను తిప్ప
నసదృశానందముల శివలరల యున్న శాంభవస్థానముగుకు సూర్తమున నేగె॥
గీ॥ అంత గుండమరాజు పెండ్లాడెనెటుకు దేవరాజను సుతుగాంచి దిక్కులెల్ల
గెలిచి యుప్పనములు గానిలవి తకీర్తి యగుచు డెబ్బది రెండేండ్లవని నేలె॥
వ॥ ఇంతేఁ గాంతేతాలంబునకుం బట్టంబుగట్టి యతండు శివలోకంబు
నకుం బోయిన నయ్యెటుకు దేవరాజు బాలుండగుటంజేసి ఆతని మేనత్త

కైలాసనివాసుండగుటయు నాంధ్రభువనవల్లభుండు కటకభల్లహుని మీఁ
దికి మొదలం గదలి యతని మహాయోధసంఘసంహారంబి వానిసుతుంబ
ట్టింబుగట్టి మూఁడుతాళ్లను వర్ణనిష్కంబులప్పనంబుగా నిమ్మటలనను మరాం
దంబ్రునేశించి గాలంగ—

సీ॥ దక్షిణాదిగ్వసుధాతలంబేలు వీరనృసింహరాయభూరమణమౌళి
ధరణీవరాహభూస్వాభిరుదము, వనహాయుతరణారాయణంబు
కదిమి మైచలమర్తిగండాగ్రబిరుదంబుఁ గాంచతఁ దాఁ బాగడించు రాంటుఁ
జారులవలన నాశ్చర్యంబు గావిని భువనైకమల్లుఁ డప్పుడె కటకంప
చెల్లి చతురంగబలముల గూర్చి కాని మహోగ్రశివరలష్కరప్రత్యుత్పత్తబద్ధ. షెటకం
బులుదగనిరుగెలఁబూని, విజయనగరంబుపై దండువిడిసె మఱియు॥
గీ॥ కదిమి మెఱయుంగనాంతఁ దాక్రుడై ఇలగి, విజయనగరంబుఁ
జొచ్చి యుద్వీరనారసింహ విభుని గృహద్వారసీమ నిలచె,
ఘోటకారూఢుఁడు సన్నద్ధశీలుఁడగుచు॥

వ॥ అట్లనిలచి॥

గీ॥ సింహాబలుఁడగు వీరనృసింహరాయ గహ్వరీభర్త నేత్రం బొత్తెదనముసరు
బంటు వేఁచి ల్లెంపనాప్రభుఁడు తద్దయుబ్బురమునం దమది యుట్లులని తలంచె॥
గీ॥ బలము వెళ్లప్రాణవెలుపల నునిచి తానొంకఁడుంగను వచ్చి యుద్ధమున రుఁ, బొ
బుములున్న వాఁడు జ్ఞీతింబుంతయు లేక యతని శౌర్యమహిమ నెన్నఁ దగును॥
గీ॥ భువనైకమల్లుఁడను పేరు పూనంబూ తనికెచెల్లునని మెచ్చుచును వ్యాపనిప్పుడమర
మరుదిని గడపుఁ డవిరళమతి గాను బుఁజిని మొనంతఃపురికి నా॥
క॥ చని తనదేవేరియుఁ దాననుఘనతరభక్తిమదిని నాలుగ్నెఁగనెదుర్వాన్నిప

దములఁ గదిగి ముదంబున నాతని సింహాసనమున నిల్పి తగన్॥

చ॥ కరములు దోయిలించి తుతకంబున వీరనృసింహరాయభూవరుఁడు వ
చించె నో జగదవార్యబలా మిము బోలు శౌర్యభాస్వరులు తుఁడెల్లగాత మమువం
చిజనాత్మలకెందునైన నీవరుదుల పెల్లనేల్చునే సవిత్రము నీవిలిగాడ్యునే వ్యదన్॥

గీ॥ అని పలికి నెల్లనిచ్చుదురు సాష్టాంగంబు. కనకపుష్పకాంకితముల్పూనా విలుచంబి, మె
లమిగాను కంగాభువనైకమల్లునకు నాసంగినఁ గొనియె కౌతుకమెసంగ॥

సీ॥ అంతరాయలు దనంజనుజయ్యా రంగమదేవినిఁ గాదతేని తీవిమెఱయ
సదమలరత్నభూషణాభూషితాంగిగాఁ జేసి యుపాన్విన దెచ్చి రునకు
పరిణయంబుగ రింతయరణంబుగ విలాసవతితాం తివతియును దారఁ బ్రెత్త
కర్తెలనిరువురి గరిమ తోని తిమూఁడునె లలబ్బిబ్బొని తమనెలవునందు, నుర
చియుత్తరదేశమహ్మనపతికిర్గాంచి కో పురి మొదలుగా గల్లుగ్రామ, దేశమం
తయు రంగమదేవిపసపునకు నాసంగె నితాంత కౌతుక మెసంగ॥

వ॥ మఱియు ననర్ఘ్యదివ్యభూషణాంచిని చినాంబర గజతురంగ గోగణంధాస.
దాసీజన పరిజనంబు లనివ్వి పంపు సమయంబున మీమా యింటికిం దరత
రంబు విరోధంబు వేకుండఁ జేయవలయునని ప్రమాణంబు జేసి తాని సువర్ణ
ఫలకాంకితంబులన ప్రాసితాని తనలునవనకంబున శ్రీరంగమదేవి పతి
యగుభువనైకమల్లునితో డిపొ్లనిచె॥

గీ॥ అవని నాయుకయేసుఖాఖ్యంబునందునఖిలలక్షణాసంపన్నుఁడైన మంచి మగ
డు కలుగుటకే దేవు తగభజింప వలయునని పాల్ఘ్లలగు విప్రవరులనదిగి॥

వ॥ వారల యనుగ్రహంబున వాసుదేవమూర్తి యను పాంచాలరాయనితో

యింత యాశ్చర్యంబుఁ బొడసెయుము నందుదు మని విన్నవించిన వి
నియతండు —

సీ॥ పాంబాలరాయని బంగరుపల్లకి నెక్కించుతాని ముదంబొసగ నటని
ప్రేమన ద్విప్రుని పేరంబు రంబుఁ దటూ తంబుఁ గట్టించి బోటకఁ బదునా
కొండు గ్రామంబు లుదంటిమీ తేఁడున విశ్వాసునకిని శాశ్వతవముల శాసఁగి
మలయిఁ దంపతు లునెమ్మది మాలు గంగాపురంబున నుండి దినాంబరుంటూ
నాఁగబులుసు మహామునినాథు చేత, నపటమహిమంబు దిని వెల్లినపటునాలు
గుళ్ళ గట్టించి యాలంపురంబిల్లఁ జైన్న, రాయాఁ బ్రతిష్ఠ యొనరించె రక్షనసేతు
వు॥ మే ఆయినాక్కత్రాణోకులఁ గట్టించి యనుపటనేని మిడి ముల్లాపురుషం
బులు దేవీయుక్తుఁ డై తూఁగి తాటిను వర్ణాని ష్టంబు [illegible] విప్రులకు దాసం
బుఁ జేసి యనుమతాంపుఁ బ్రవేశించె —

గీ॥ రంగనాయకి యనుసంగమాంబ యందు, శ్రీమద్విరాజారాజు త్రిభు
వనైక, మల్లుఁ డని చెంది నాక్కత్రు వోరమణిని, మహిమలు ప్రంచాటి యొసఁగె
దము కుమారిఁ గనియె॥

తే॥ తన పరమానందంబున నందనముల న్నాన్న దినంబులకు॥
గీ॥ క్రిపటి వీరనృసింహరాయ తృప్తుఁ డను వెంకటేంద్రుఁడు పోలి తై విజయ
నగర, మేలి యాకొక్క నాఁడు హాస్య శివదశ, నిజ పరిజనసమేతుఁ డై రిదర్వు॥
సీ॥ ఈ గ్లు ప్రాక్ప్రాదవిం యఖ్యవ కళ్యాణముఁ పూర్వ దక్షిణ పశ్చిమ ద్వారములను,
వమున నాటప్రజాన్వయముఁ గానగబ్బి యుత్తరంబున దేవ యున్నఁ బూచి,
తదయకమంత్రులను దిగిన వారలిట్లని విన్నవించి రాజన వరేణ్య

వినుము మీ జనకుండు వీరనృసింహుండు మును బ్లువైౖత్రమల్లునకు నరగా।
మిత్రునిద్దేశము దినహాళి . తన విద్యయు పుడు వేంకటనాథుఁ డట్టిను మతాంత।
కలికిభూ వైౖకమల్లు నేకాంత సుఖము కఁ జయంబె దనెను నంబునదలంచి॥
చ॥ తాంచక యెల్లమూకలను గూర్చి రయంబుగ యోధాచ్ఛైరవేయుం బిచనదలం
చు నెదవిమ్ము గనాభు వైౖత్రమల్లు దాక్రమము కయుత్తరంగటుని చెత్తి బలిమి బలం
బునెల్లరావింబ సబద్ధశిబిరం దయి వేంకటనాథుని విషాదనేసు బలునా॥
కం॥ కిప్పు డురంగమ దేవికిఁ జెప్పంబూపుటయనకు క్షేత్రయుమూలి దా, నప్పతి
తీని వాళి బ్యుయుఁ గుప్పునఁ గన్నీరుఁ దెమ్మ తాని యుండుట యనుగ।
వ॥ ఆరమణి తాన [redacted] ద్వారరమణి శిరోమణి [redacted] ఇట్లని యె॥
గీ॥ యీయువిదకీవు పుణ్యాసతివ యుయుండియు, హా శిరోరాజదమొనంగు నప్పుడిట్లు
తారకాంబామియు బటగన్నీరు నింప నుల్లమల రాదీవన యొనగు బుదిగి॥.
యట్లని పలికె దాని
సీ॥ శ్రీవనద్వని మాయన్నయు విరుసఖ్యంబు జేసి
శ్రీసదేవతాన్ని సమక్షంబున సువర్ణఫలకాంకితములుగా (పా) సితాంటి
రక్షిసత్యంబునేఁ దకలు తప్పితిరి మీ రాల్కత్రసత్యమే పొత్తిఁ ద్రాచి
నదియును గాక మా యన్నతాంబికన్యసింహరాయునికి ఇచ్చింపనాకఁ దె
సు తుఁడు వేంకటనాథుఁ డిచ్చి టమీరు, బద్ధశిబిరములుబూని తదనముగను
నదాశి నప్పుడు మీ తాండెఁ బావరియు నఁడు బ్రతుకకత్త్యఁడు గాదని మదిని దాల్చె॥
గీ॥ బుధజను లనెల్లరంపించి పాస్యగతాగ్రగతి విచారించి వేంకటప్రాప్తి వరుండు, దన
పుదమిమీద రాకుంతదగును పాయమెక్కటియూహించి యొక్క పాలిత్రము నుండు॥
కం॥ మునుతాని తనరాజ్యంబున తనుజ్ఞత్రా తాంగము గనుఁ గాటయుదిన మాపున

వేయుగ్రామములును బ్రాహ్మణసురవరుల కగ్రహారము లిచ్చెనా॥
గీ॥ ఇట్టి బ్రాహ్మణ వేదోక్తనేగి బ్రోచి విభులనెల్లరి తనకున్న వెంకటేంద్రుఁ గాంచి
మా యగ్రహారమార్గముల నడువఁగాదు మాతని బెట్టి రితట్లుటయును॥
గీ॥ వెంకటాధీశుఁ డెంతయు సంతసమున, మెలఁగు మున్నట్టి బాపదనమైన యుత్తరొత్త్రె
నరంగమదేవి రహస్యపత్రికలు వనుపుటయును విచారి మెలమిఁ జెందె॥
గీ॥ వైరమును దిగి బాంధవంబుఁ జేసితిమని యువనిసురుల కగ్రహారము లొప్పె, మును
లఁ బ్రాప యుదుపకరుంగనే విడువేల మాధవిచ్చి వెడెదు తానియెు॥
వ॥ అట్లు విప్రుల యెుదఁబాటు గావించి శ్రీరంగమదేవిం బూవెదనని యను
మకాండతుంజను దెంబిక రంతనాభుపన్నైకమల్లుండు దేపీయుక్తుండై యెుని
మిది యెూజనంబు తెదురుగఁ బోయి వెంకటనాథుని మహావినయభక్తిపూ
ర్వకంబుగాఁ బూజించి తమ రాజధానికిఁ దోడ్కొనివచ్చి యున్నతమాసద్వాపం
బునివిపి పురంబునంతఃపురంబు నలంకరించి తనపుత్రి యగు సాంబాలదేవిని వివా
హంబుఁ జేసి యనేకవస్తువాహనామూల్యభూషణంబు లొసంగి తాం దలిదేమె
దలుగ విదర్భదేశంబప్పైదియును ఉరదాంబిబి నరపతి రాయపట్టంబు దిరంబుగాఁ
గట్టి దేపీయుక్తంబుగా వెంకటనాథుని విజయనగరంబునకు బనిచి తసకసంతరంబున॥
గీ॥ ఆ మహాప్రభుఁడు పాయక దెబ్బదారెండ్లు ధరణి తలంబేలి తనయుఁ దన్పుత్రి
బువన్నైకమల్లనిఁ బొసఁగ రాజ్యమునకు పట్టంబు గట్టి కాంభవేని వాస
మునకుఁ దాఁ జనఁ దత్తనయుఁ డంత టిమఁ గాకతిదేవివరము నసుమనినాత్మని
గాంచి యమ తనికిఁ గాంకతి రాజనెదు నామ, మిది క్షితి నా రాజ్యమేలుచుండి
మతియుఁ దన యుల్లముసు మా అమంబలఁ బప్పా తటకళ్ళపాప్రైదం యుగదబాబి

గాట్టి తత్సుతుఁ బట్టంబు గట్టి మూఁడు కోట్ల మాడలు వానిచేఁ గానిపెలంగి॥

గీ॥ మఱి గంగాపురంబున కరుగుదెంచి, యచటఁ దత్పవిత్రమైన దేవాలయములు,
పూర్తిగాఁ గుడులు గట్టించి భూసురాదులకుఁ బెనుపు డెబ్బదినాలుగింట్లవనిచె॥

గీ॥ మఱియుఁ ద్రిభువనైకమల్లుఁడు కాకతి రాజునెల్ల సకల రాజ్యమునకుఁ రాజుఁ జే
సి తాను రాజశేఖరమహారాజ్యధానికేగె రాజు తెన్న॥.

క॥ అంతట కాకతినగరాధీశాంతుఁడు బాలుఁడయి యున్నకతన దాయాదసామంతు
లును విముఖులగుటయు నంతయు విని కటకనాథుఁ డతిరభసమునన్॥

గీ॥ తివిరి విశ్వనాథదేవుని దళవాయిఁ జేసి పనుపఁ దఁడు సేనఁ గూడి, యనుమ
కొండఁ జేరి ముట్టడి పైపైఁ బడియె రెండు వత్సరములు॥

సీ॥ అంతఁ గాకతివిభుఁ డాప్తవర్గమునకు పురమప్పగించి వేగిరమె తలఱి
దారులు సామంతులు తోడురాఁ గటకంబుపై దండయాత్ర యరిగి [illegible]
కటకభర్తను తానె గడుసైన యుద్ధంబు చేసి వాని శిరంబుఁ ద్రుంచివైచె।
యతనికిఁ దత్తనూభవుని పట్టముఁ గట్టి కదిసి సువర్ణాని [illegible] రెండుఁ గోట్లు
లప్పనముగాఁ బుచ్చుకొని తనంత, ననుమకొండకు వచ్చి పెంపెసఁగఁ గటక, పతి
బలంబులఁ గాల్చనఁ బాఱఁ ద్రోలి, హాళివిశ్వంభరాస్థలినేలుచుండె॥

వ॥ మఱియును గంగాపురంబున శైవుఁడగు దమ్మైన దేవాలయంబులు గట్టిం
చి వెన్నలాగుని ప్రతిష్ఠచేసి యత్యంత నాత్మ [illegible] గట్టించి యున్నంత నాఁ
నాఁడు రాజసమ్మతంబునకుఁ బ్రసంతమును పెరిగి వారల బహువిధంబులఁ
బూజచేసిన వారలకే సాధింపాత్ర మమహోత్సవంబు విని యుత్సవుఁ గొన్ని శివా
లయంబులు గట్టించి రాజ్యంబేలుచున్న సమయంబున ॥

సీ॥ ఆరాజువీట గ్రామరక్షకై పరిజనులు గాలురు బంధ్ధను నింబుకాని తదంత
తాటేయు వజ్రబాగ్రా దక్షిణపు దిశకి నాగ్నేయ భాగమున గణింపరెందు
గ్రామసులమే అనుగా బృందావనంబది యెుర గల్లుబది తల్లుతుండుట యును
చక్రదాయగ వేకజను వెల్లనారాత్రి వెల్గను మీల్గనుండి వేగునంత
బహుజనంబులుగూడి యాబందిచక్రతీర్థము జాయనబాగ విచిత్ర మొదవుచుండి
కన్నుపదార్థాన్నె పసిదియై నే బూని ప్రజ వెల్ల దద్దయు నాగ్రహమందిరి॥
గీ॥ తమమునకప్పనిం దాదక్కరుండుట మదినెల్లరికాంత తీర్థ నెదకుబాయు, అక్కైలం
గు వేగనందలు చెప్పించనతడు హర్షవిస్మయా త్పుడగుచు॥
గీ॥ మహిత బుద్ధా మహాత్మ జనపు రోహితుల తోడ. సత్వర కారణి పరికింపనప్పు
డు సవర్ణ, వేదియుగు శంభులింగంబు విస్మయంబు మీరగనవ్విటయు
సాత్యమిగులనలరె॥
వ॥ ఆ విస్మయంబగు స్వర్ణలింగంబు ననుమతాందక్కుం జ్ఞానపాద సుప్ర
తించిన సద్దెవుం డాకింత యు దలలకుండిన జంటించి తాళేశ్వరనామ
సుత్తైన రామాచార్య శ్రీపాదులను మహేంద్ర శ్రీపాదులను పిందింబాత్ర మతి
పాసుత్తైన త్రిదండి బుషులను పిలిపించి వారల నెదుర్కొని యుత్పత్తి విన
యభక్తుల నర్ఘ్యపాద్యాదుల బూజించి యుద్దేవుం బూజిపిన వారలత్యాతహ
ర్షంబున నద్దేవునికి విభూతి ధారణంబు జేసిన నద్దేవుండు మధ్యంబున నుండు
వట్లుగాగానిచి యొాజన విస్తారంబు గబులంబు గట్టింపదలంచి॥
సీ॥ ఉపరిపై శాలివాహనశతాబ్దంబులు దాన్పాదినూరుల దాంబది యుగు
వరకుభ కృష్ణ మవత్సరంబున ను కార్తీక శుద్ధ[illegible] తులయి తిథిని దివిజ

గురువాసరంబునఁ గరమొప్ప రోహిణీ నక్షత్రమున నాఘనప్రభుండు
మానుగా నేకశిలానగరంబు గట్టించె నెంతేనియు శ్రీవిమెఱయ।
నప్పురమె యోరుగల్లని ప్రాంతదలం (త్రు) యచటిమహిమ గణింపశక్యంబు గాదు
నలువకైనను వేనోళ్ల బలువకైన దెలుపవశముల ప్రాకటగుణములు త్రైవిక్రినైన॥
కం॥ అపుర మభేద్యమ్మై శ్రీప్రాభవమునై వెలయుచుఁగల్గు రామారత్నశ్రీ పాదుల మదిఁద
లచి మహాపరివృఢ చంద్రుచిత్తమిగుల రాత్మంగన॥
వ॥ శ్రీవిద్యా~~ప్రకారము~~ పత్రంబున యంత్రప్రాకారంబుగా కోటకు
రేఖలు వ్రాసి యట్లు సంప్రహారింగాఁజేసి మఱియును మహాంతగవినసం
తీర్ప బ్రహ్మవేదితింగంబుగ గరపర్యాంతంబు రెండు ప్రాసులు వీధియేర్పఱచి యు
భయపార్శ్వంబుల దేవాలయంబులు గట్టింపఁజేసెను అవియు శ్రీముక్తీశ్వరుం
డును విశ్వనాథుండును భీమేశ్వరుండును రామేశ్వరుండును నీలకంఠేశ్వరుం
డును విరూపాక్షుండును మొదలుగాగల యీశ్వరస్థానంబులు ఇన్నూటయే
బదియు వేంకటనాథుండును శ్రీరంగనాథుండును శ్రీగోపాలరాయుం
డును బాలరాయుండును కల్యాణనారాయణుండును మొదలుగాగల
విష్ణుభవనంబులును గుణదేవీభవనంబు లెబదియును వీరభద్రవినాయకభ
వనంబు లనలువదియుఁ గట్టించి యాదేవతలకు బ్రాహ్మణులచే యించి రామా
రత్న శ్రీపాదులు కాకతీయరాజునకిచ్చిరి —
సీ॥ వినుము నృపాల నీవనయంబు శంభుపూజానంతరంబునఁ బూనిమొక్కి బా
రుద్రలోహము పాపరంగదెప్పించి స్వర్ణవేయుంపఁగదు విశుద్ధ హాటకంబు
గుచుండునది నీవనాగత విని మోగమెనరించు తానుమ అటంచు।

తెలిపి యతనిచేత సెలవు గైకొని మహామునులు తాళేశ్వరంబునకుఁ బోయి
రంతఁ గాకతిరాజుని త్యాగంబు వారు చెప్పినట్లె శివపూజ చేసి యునుము, స్వ
ర్ణవేయింపన ది మహాస్వర్ణమైన నప్పుడార్థంబు నిర్భరాహ్లాదమొదవ॥
క॥ సురభూసుర తారార్కాబ్ధము లెంతవారువ్రుగ దినదినంబు వెల్గించుచు నన్నరలోత్త
చంద్రుఁడెంతయు నరుదుగ ఘనవైభవమున నలరుచు నుండెనా॥
గీ॥ ఇంతగాన్ని [దిగంబులతా] నృపాల పుంగవునకాక్షితేన యుండు బుట్టుట యును, వేళ
బరికించు సిద్ధాంతవేత్తలైన ద్విజులు మంతనమున నరాధిపునకనిరి॥
సీ॥ పార్థివోత్తంస యీ బాలుని చేసిన మృతిఁ బొందగలఁడు దవతిరయంబు
త్యజియింపుమితని మోహ భ్రాంతుఁడవు గాక యని యెఱింగించిన యద్విజులందు
తన దేవియును తాను తడయక పాపఁడని నారు వెళ్ళారు నెఱుంగ తుండు నట్లు
నడుఁజేయుఁ గాని చని గడకస్వయంభూ మహాదేవు మంటపాభ్యంతరమున
నాక్షత్రికులెంబుత్తులను నిబస్తర్యపానమునరింపగాఁజేసి పదతుత యును, తా
సుగ్రమ్మ్యఁ జనిను నికేతనమునకు నుచరించితాభరమునఁ గ్రాశించుచుండె॥
కం॥ ఇంతట గుడికావలివారెంతయు నుగ్రము గ శిశువునీక్షించి నృపా, స్వాంతు
లయు చనిరి ధరణికాంతాగ్రేసరు నిసమ్ముఖమునకు నేగపెనా॥
కం॥ చని బాలు తెఱంగంతయు విని పింబిన నెఱుగనట్లు విని యోశ్వరగ్రాంబును
బాంధిపుత్రమోహంబునఁ గుదికించని వెనప్పుడు పురజనులట్లనా॥
సీ॥ చని యుకుప్రమోదనిగను గాని తద్దయు వగచి యుర్వ్వతునినెవ్వాదిని బిలిచి
సకల సులక్షణ సంపన్నుఁడి బ్బాలుఁ డీతనినెంతయు నేకతముగఁ
పోషింపుమనుచు సంతోషంబుతోను త్రజియ్యకప్పన జేసినెయ్యమమఱ

రుద్రనామంబది యూధ్వనిసంతతమె యుగులును న్న యుల్భిదూనికిని,
విధియుతంబుగ వడుగుగావించివేద, శాస్త్రములు ధనురాదిత సకల సాధ, నాభ్య
సములు చేయించి యంతపూర్ణ యౌవనుండయి యున్న వాని వివాహంబుండు॥
వ॥ బత్తరా దక్షమారుంచి తిపించి బహువిధంబుల గారవించి యత్తనిం
గాలుపుచు నెల్లగతెందు వేళభటులిని యుమించి దెలు రెవ్వరుండనయా
జ్ఞ లేక శంభులింగంబు నగను జూచ్చిరేని శాసింతునదియుని యొజ్ఞాపిం
చి దేసపు ప్రతి యొకతంతమును రాజానుమతంబున సకలవైభవ శోభితుండై
చని శంభులింగంబు నగరు తాను తాని యుండె దదనంతరంబున॥
గీ॥ మఱియుఁగొంతకాలమ్ము మావల్లభుని కీతాత్క్రమంబు తావరుఁడుద్భవించుట
యును నృహాళినాతనికి మహాదేవరాజని పేరు వెట్టి యెలమిఁ బెనుచుచుండె॥
గీ॥ అతఁడు మారుని తాత్క్రమ హాసవయనము, బాదమున యుఁ జంతఁ బూంది
యుష్టుదమిత్తేఁడు, బుధులఁ బిలిపించి వారికవిద్యలను దెలిపి వారిచే
రువవత్తి ప్రకాశ మెసఁగి॥—
క॥ ధర్మవిధిఁగాల పురుషుఁడను నాక, ప్రతిమ బ్రతిష్ఠించి బహుళర
క్తప్రసాదాక్షతములు నవి తాంబరములు వితతముగ నలంకరిం
చి విమలమనీషిన॥
క॥ కాంచిందుకపదిలక్షలు, గాంచని షట్రములు వేదుతన దక్షిణాగా
సంతసపు రోహితుల బిలిపించి కడున గౌరవించి విన యోన్నతు డై॥
వ॥ ఇందులకుం దగిన విప్రుని దెచ్చి దానంబు వట్టించు మనుట యును ప్పు
రోహితులు రాజునకి ట్లనియె॥—

తే॥ మానవనాయక యప్పుడు లోనం గల ద్విజులు నిత్యులు నాదేవర చేదానము వ
ట్టినవార వై, తాని యుకేన లాంటి వారు గలుగరు సుమ్మీ॥
కం॥ ఇన్నగరి దూదికేశవ పిన్నయ్యాయనంగ సాక్షాత్ప్రద్ధి విదిది నిఖిలం దున్నాడ
తఁ డన్నలచే నెన్నఁడు దానంబుఁ బట్టుటె య్యుగ దత్తీరా॥
వ॥ ఆతఁడు శుక్లబ్రహ్మచారి యయ్యును నెవ్వరిచేత దానంబు పట్టనొల్లండు
ఆతని మూరు ప్రార్థించి నని య్యతానునని చెప్పి॥—
గీ॥ ఆతని యింటికి నీవు భార్యయును బోయి, మిత్రులు వినా తెఁ
ప్రార్థించి తెచ్చి దాన మిచ్చితేని యు నీ కార్యమెల్ల నింకఁ। ఇత్త
నైనాగుఁ దగనృప సార్వభౌమ॥
గీ॥ అని పురోహితు లెఱింగింప నవ్విభుండు। తగ శుచిర్యాతుఁ
దైనెలంత యయును దాను। నర్థి మధ్యాహ్నకాలంబునందు నే
గి, బలిహరణార్థ మతనవిప్రతిలకుఁ గాంచి॥
గీ॥ తమకుఁ బుత్రభిక్షఁ దయచేయుఁడని దీన। భాషణంబు
లెలయఁ బ్రార్థనంబు। చేయుచున్న కరుణ చే వారిఁ బూచి
యప్పుడెకిని య్యతాని యె బ్రాహ్మణుండు॥
వ॥ అప్పుడారాజు దూదికేశవపిన్నయ్య నింటికిఁ దోడుతాని వచ్చి
నమ్మహాదానంబిచ్చినం బరిగ్రహించుటయు నారాజు తుమారు
నకు మహారోగంబు నివారణంబయ్యె నంత బ్రాహ్మణుండు
బ్రహ్మరాక్షసుండగుటయు॥.
గీ॥ ఆ విప్రుడు దద్దరిల్లింతింబు యతని యాత్మభవుల రావించి వారి తపారత్నైన

ద్రవ్యమిప్పించి దిక్కులఁ గాంచఁ దఱ సహాయులు మిక్కిలి తాకకీఁ బెంపెదు
ష్యూతమదంగు—

గీ॥ ఆట్లొన్నర్తిన జనులరు దందియూద, దూదికేశవపిస్త్ర్యుల్యొ మోదమలరఁగలు
షువులఁ బారసి పుణ్యాలోకములకెలమ, నలుగు దెంచెను మఱివదనం తేవముగు
తంజా తాతశిరాజేం(ద్ర)ఁడు నాకాధిప సదృశవిభవుఁడై యుఖిలబుధాళి
కంబు ప్రస్తుతింపఁగ, నేకఛత్రముగ ధాత్రి నేలుచునుండెన॥

సీ॥ బలిశిబిసురధేను జలదతల్పతరుకల్ప విధుశశిధరులఁ గెలువి తరణాంబు।
భీమభార్గవభీమ భీష్మరామ షడానన విషయాంల్తులనెన్న విక్రమంబు।
నలజయంతవసంత నలకూబర్త ప్రసూనాంబరులఁ గెల్చు సౌభాగ్యంబు।
ధనద శంకర సుయోధన బలశాసన వరుపౌత్తులనాప్యవైభవంబు।
తనకె గలుగంగ నిఖిలగోత్రాతలేంద్ర, సంతతాగ్నియమునస్తం
(ద్ర) కీర్తి. యగుబట జగమున మగలవిఖ్యాతిఁ గాంచె, గాతతెం
(ద్రా)వనీశసంక్రందనుండు॥

సీ॥ శశిబిందుఁడు దంగుఁడు మాంధాత దక్షిణ యుండు రంతిదేవుడు భగీరథుఁ
మాంధాత సగరుఁడు శిబిసు పెయూ(షు)ఁడు రాఘవుఁడు దిలీపుఁడు దుష్యంతుఁడు యయాతి।
యంబరీషుఁడు నలుఁడు లహరిశ్చం(ద్రుం)డు కార్తవీర్యుండు సగరపురూర
వులు పురుకుత్సుఁ డిల్వలము ఆచంద్రగుప్తుఁడు విక్రమార్కుఁడు భోజభిక్షుడు,
మొదలుగాగల వారంటి భూవిదితఘనయశః ప్రతాపాభిరాముదై జగ
తిమేచిన్న నృపతుల కుడిద్దివన్నెమీజె రాజమా(తు)ండె
తానతి రాజమాళి॥

వ॥ అని చెప్పి యవ్వలి కథావిధానం బెట్లనుటయు॥

స్ర॥ తోయజ పత్రనేత్ర నవ తోయద సన్నిభ చారుగాత్ర లక్ష్మీయుత భక్త
వక్ష బహుశిష్టజనావనదక్ష ఘోరదైతేయ చమూనిభంజన సుధీమ
ణి తంజన మందపాటి నారాయణ ధారుణీవర నిరంతర పూజితపాదపంకః

క॥ పారావారాచారా, మరాకారా పృథాసు మారాకారా।
సారాబ్జారావీరా ధీరా ధారాధరాభ దివ్యశరీరా॥

మాలిని॥ సరసిజదళనేత్రా సత్యభామాకళత్రా
హరిమణినిభగాత్రా యాదవాంభోజమిత్రా।
సురగణనుతిపాత్రా శోభనాద్యచ్చరిత్రా
నరతదనుజశత్రూ నందగోపాలపుత్రా॥

గద్య॥ ఇది శ్రీమజ్జగన్నాథదేవ దివ్యకృపాలబ్ధ సారసారస్వత
వైభవ కూచిమంచి గంగనామాత్య తనూభవ సమగ్ర
కవితాకళామేదుర తిమ్మకవీంద్ర సోదర నిఖిల విద్వ
జ్జన విధేయ జగన్నాథనామధేయ ప్రణీతంబైన
సోమదేవరాజీయంబను మహారాజచరిత్రంబునందు
ప్రథమాశ్వాసము - సమాప్తము.

సోమదేవరాజీయము — ద్వితీయాశ్వాసము.

కం॥ శ్రీతాతతిరుమలార్యాయ, నాతాధిపమంద పాంటి నారాయణాద్యా త్రీతాం
తహృదయకమల ప్రాకారనివేశ సత్ప్రభా మాధీశా॥

వ॥ అవధరింపు మట్లు తాతతిరాజేంద్రుండు తొమ్మిది రెండు వర్షములు రా
జ్యంబు మహామహిమంబు తోఁ బాలింపుచుండి షట్కాలపూజాపరా
యణుండు గావున నాతఁడు —

క॥ నడుమ ఆయి దలచి శంభుని గుడికిం జని నెమ్మి బయలి గుమ్మము దగ
నాత్మ్యత్ర బరిజనములనిచి యొక్కరుఁడా మంటపమున ప్రాకారమున వదిలె నుమా॥

గీ॥ దారి కడ్డగమహానీయతల్పమునను బండి సుఖసుప్తుఁడై యున్నబాలుఁ జూచి
పుత్రమోహంబుచే జాలిఁబొంది నిద్ర లేచుపనాపతనే తలపాశగిలనగఁ ద్రాచె॥

గీ॥ ఎలమి నద్దేవుసన్నిధి కేగి పూజఁ జేసి తీర్థప్రసాదముల్ జేతాని తదుపరి వేగఁ
ద్రమ్మలవమ్ము విధివశమున విభుని జంఘులు సుతుమాటన్ ద్రెళ్లి దాకె॥

గీ॥ తాను బడియు దగ్గరి లేచి యా తామరుఁడు మ్రుక్కు త్రొక్కులై దప్పియు దాద
యొన్నచ్చి చేతిసురియను బొడిచె నాత్మీయశిరము తనతఁడు రాజసుతుఁ డాగ్రి భయంబు

క॥ గడగడ వడకుచు నాయుధ మెడ దిగింపగలేక మిగుల నెదరుచు నెదురన్ నాత్మసుతుం
గనుగొని కలగుచు గుడి వెలుపలి జనులఁ బ్రోవై తులవిభుండు నన॥

వ॥ మంత్రి పురోహిత సామంతజనులం బిలువుండని యానతిచ్చి యత్యంత

భయాతుల చిత్తుండై యున్న తనయునిం జూచి॥

గీ॥ తనయ నీవిపు డెవలో దలగతుండు మనుచు దగ్గఱం జీరి మోహమునం
కౌగలించి నాయన్న మనజని యంచు నట్టి సుతుఁడ వీవని మున్నింటి యూప్పుడె లిపి॥

గీ॥ వత్స నీమది మాకింక వగవవలదు, కారణంబిప్పుడిటు లయ్యెగాదె తల్లపు, నీ
వు వేసిన పని గాంచు నీకొకింత నేరమి యిటులేదు సుమ్మని గారవించి॥

కం॥ ఇంత బురోహిత హిత సామంత మహామాత్య జనుల మన్ననమీఱన్
జెంతకు రా బిలిచి మహీకాంతుండొమ్ముటు జూపి కదనన్ బలికెన్॥

గీ॥ ఇతఁడు మద్గర్భ జన్ముఁడైన సుతుండు వీని గద్దె దైవారఁ బట్టంబు గట్టుడ
నుచు, జెప్పి యప్పుడె పట్టాభిషిక్తుఁ జేసి రాజశేఖరుఁడౌ రుద్రరాజఘనుని॥

వ॥ మఱియుఁ బద్మాక్షీదత్తంబులైన బద్ధశేఖరంబులు సింహాసనమున నిలిపి
గండపెండారంబు తనికిచ్చి ఛత్రత్రయంబు నిలిచి యారాజు కైలాసవాసం
దగుటయు రుద్రమదేవమహారాజు రాజై రాజ్యంబేలుచుండి మైలారుదేవ
ఉకు నాద్యపల్లి వినాయకదేవరకు మొగలిచర్ల ఏకవీరాదేవికి గుళ్ళుగట్టించి
చి ప్రతిష్ఠలు చేయించి॥

క॥ తనయాజ్ఞకు మఱలంబడి ఘనదుర్గదవృత్తి నవరు కటకేంద్రుని పై, జని
హానిం దునిమి తలోన్నతు నసువుఁగ బట్టంబుగట్టి యాతనిచేతన్॥

గీ॥ బినరరెండుకొండ్లి కనతనిషల్ముల పృనముం గాని తదంతజని మఱియును, బిలిచి
విస్తరిలగ వెలనాటి నృపుల పైదండు వెడలి వారిగండడంచి॥

గీ॥ లలిని గంగేశ్వర వరాహలాంఛనములు పుష్పితానివేదక్ర గ్రమ్మఱం బురమున కేతం
డ్రిఁబోడిచి ఘనదుష్కృతంబు దనకు దలఁగిపోవ బుద్ధాను మతంబు వదలి॥

సీ॥ కాశికానగర విశ్వేశలింగమునకు తనారత పూజలొనర్పఁజేసి
శ్రీశైలమునకేగి శ్రీమల్లికార్జున దేవు దర్శించి యుత్సవమందు
వరుస నెన్మిది తులాపురుషములాదూగి స్వర్ణంబు తా కోటిదానంబుఁజేసి.
మలుతి యేకశిలానగరముఁ బ్రవేశించి రవళిచప్పుర [redacted] రంగ మధ్యమునను
జెలగి ముప్పదిమూఁడు కోటుల ధనంబు నివ్వ మొనరించి తానంత వేయి శాంభ
వాలయంబులు గట్టించి యంత దిగ్విజయముఁ గావించి కీర్తి నెసంగుచుండి॥
గీ॥ తివిరి తన తమ్ముఁడగు మహాదేవరాజు సేయు దుర్మంత్రములెఱిఁగి తాంబుంపతలన్ని
రువవెఱుంచి మఱి యువనిరమతఁ, యనుమ తాంగఁ బ్రవేశించి యాస్థలమున॥
వ॥ సహస్రస్తంభంబులు గలదియును శైవ(దేవాలయంబులుం గట్టించి (యంత
దిగ్విజయము గావించి) యందుల రుద్రేశ్వరులం బ్రతిష్ఠించి తనకు సంతానం
బు లేమికిఁ జింతించి పత్నీసమేతుండై శ్రీశైలమునకుం జని॥
గీ॥ మల్లికార్జున లింగంబు నల్లమలర పూజఁ గావించి యిలువ్రాటఁ దేఁజరి
వెలదు మధుపర్కులు సిద్ధులను బహుమారు వివిధ వస్తువులచేతఁ దని
వియుఁగాచి బ్రస్తుతించి॥
వ॥ వారలఁ బ్రసన్నులఁ జేసికొని వారల ప్రసాదలబ్ధంబున నాత్మసు
తుం గాంచి॥—
కం॥ గణపతి దేవరపేరిడి గణుతింపగరాని వేడుకలఁ బెంచి సుధీగణసం
స్తుతుఁడగు నా నృపమణి కాంద ఱను తలనంత మజ యుండని యెను॥
సీ॥ ఇంతట పాండ్య దేశాధీశ్వరుని మీఁద దండెత్తి వాని మస్తకముఁ దునిమి
యుత్తమాంగవ్రపు నిదంద మగబట్టి మగల్పి వానిచేఁ గోటను వర్ణ నిపు

ములు పన్నగాధిరయుంబున సేతుబంధరామేశ్వరంబునకేగి యెల్లమితో ధ
నుష్కోటిలోనం బొందుగ తీర్థమాడి యెన్నదగు లాపురుషముల్ గాదుత్తరపట
దూగి క్రమ్మఱ నిజపురికేగి క్షితి, వలులనెమ్మది నరువది వత్సరములు, రాజ్యపె
ష్టంగ నమ్మహారాజమార్తాండ లీలమెఱయంగ ధాత్రి బాలించె నంత॥
వ॥ కుటిలస్వభావ్యుండగు మహాదేవరాజు పరిజనులం గొందఱం దనవశంబుం
జేసికొని మంతనంబున వారికిట్లనియె॥
ఉ॥ రుద్రమహామహీశ్వరశిరోమణి నుగ్రతరంబిసేయుడు నన్నుద్రగతిన్ మహీస్థ
తికిం బట్టముగట్టు దటంబుబళ్ళెచ్చిద్రమ నాటితారసరణిం దనరారుచునున్న
నప్పుడా క్షుద్రవిచారవర్తనుని జూచి వచించిరి వారలుమ్మదినన్॥
గీ॥ కలకటా యిట్టి దుర్నయకార్యసరణి యొప్పదె తలంప రుద్రమరాజచంద్ర
సుతుని గణపతిదేవుని క్షితికి రాజుజేసి నియువరాజుగాం జేతు మిప్పుడము॥
వ॥ అని నీతిప్రకారంబుం దెలిపిననం తండట్లు కాదని మ్మనిసమ్మతింప వారినిరువురనె
ట్లు చేసిన నమ్మహాదేవరాజు గణపతిదేవరాజ సహితంబుగ మూడేండ్లు
రాజ్యంబుం బాలించె॥
గీ॥ దేవగిరిమీఁద నమ్మహాదేవరాజు, దండుదఱలికదండిగ రెండునెలలు ఘోర
రయుద్ధంబు గావించి వాయసేయు నసమగజయుద్ధము నమ్మృతుండయ్యె నంత॥
చ॥ గణపతిదేవరాజు సరగంబున తండ్రిని జంపినట్టి దారుణాంతర వైరమానుని దారిణో
షకషాయితనేత్రుండై ప్రమూఘునసున ఘోటకదిప్పనితాయుమతాం బని వాండ్ర
నందఱిన్ రణాధ్వరణీతలంబున నిరంతుశళంగి నదంచివేసెందినన్॥
గీ॥ అందు హతశేషులు భయాతులాత్తులగుచు, కాటిద్రవ్యంబునాన్రగి తనకున్యతుకైన,

రుద్రమాంబను బహురత్నరుచి తద్భూషణాద్యలంకృత గాత్రింజేసి పొల్పమొదవ॥

క॥ ఆనరవరునకు దానుక గాంపొసగిన చెలువుతోడ కల్యాణంబై । మానిత లీలల నేక

శిలానగరంబునకు వచ్చె లలనయుఁ దానున్॥

గీ॥ వచ్చి తనకు మలుల బద్ధతమ్ములను హరింపఁ దలఁపఁ బాపోన్నతికిని, (గా)జ్ఞు

వెన్కఁ దాను పట్టాభిషిక్తుఁడై గీటు తాకు ఆంచి తాఁ గడిచెపె॥

గీ॥ సేయఁ దమ్ముఁ వయ్యెన దేవాయతనము లప్పుడు పూర్తిగ గట్టించె యాలయ

ములన్నియును నాతఁడు విక్రమసోమయాజి. వచ్చెనెల్లరును

డిభూవరుని కడకు॥

సీ॥ వచ్చిన యయ్యార్యవర్యుఁ నెదురేగి వినయసంభ్రమ భక్తి నీను మదింప,

నతిథిపూజ లొనర్చి యతని చే భారతార్థములను ద్వైతాద్వైత తత్త్వములును,

విష్ణు శివ దశావతార కల్యాణాదులు, వ్రతేతల ధర్మాధర్మపద్ధతులును. రాజ

నీతి ప్రకారంబును భారత వీరుల మహిమంబు వినుచునుండె। యను

మంత్రాంతరనివాసుఁడై సత్కవీంద్ర, జనుల రెంటి రాశి విక్రమసోమయాజి।

తోడ వాదంబుఁ జేసిన దాంధరీ వాంత్ర ఋలకంగా సోమయాజులు గెలువంగలిగెయును॥

వ॥ అప్పుడు చాడ్డాళయుంబు గూలంద్రోయుంచి గణపతిదేవరాజు

సోమయాజుల బీటు వాత్మశక్తికి మెచ్చి యతని బహుప్రకారంబులఁ బూ

జించి యిటిమిది (గా) మంబు లొసఁగి యతఁడు వచ్చిన కార్యంబు దీర్చిన నా

భూవరునకు గవివరుండిట్లనియె॥

గీ॥ ఇనకులోద్భవుఁడైనట్టి మనమసిద్ధిరాజునెల్లరు మాంపు వోసి గెలంచి

యతని దాయాదులతనిను త్రగఁ బట్టి యుంచి రాజ్యంబుదమరేలుచున్నవారు॥

కం॥ తాఁ పునహోరిపు దళతతికి వేవేగం దలరి వచ్చి విదమ్ముందగనా, భూవరుబునర
క్షిశిక్షితుని గావింపగవలయునని గణపతి విభుఁడున్॥
గీ॥ అల్లె రాకయును బునప్పుని తాఁ దఁబడి యుత్సుదార గుణాసమ(గ్ర)ుఁ డగుచు। దవిలి
యుష్ప దాక్షిణ్యవలక్ష్మ్యధనమును యక్షితుందలయులునతనికిచ్చె॥
కం॥ ఘనమున నెదఁ దిక్కములకు యక్షనవరసింహాసనమున సువివాగ్రణికిచ్చె దనరె
డు శివదేవయ్యాంగను గాని యారాజు తాఁ దగ దయం బలికెనె॥
గీ॥ వసుమతీనాథ యూ తఁ డీశ్వరుఁడు గాని, మనుజమా(త్రు)ండు గాఁడు
పల్కులిని తని యనుమంతంబున నీవు రాజ్యంబు నేమ్మి నేలుమని చెప్పియా
ఘనుండేగుటయును॥
సీ॥ గణపతిదేవుఁడా ఘనునను మతి గాంచి యతిసత్వరమునఁ (బ్ర)యా
ణాక్షేరి, వేయుంబు చతురంగ పృతనా సమేతుఁడై తరలి యుక్కివాలనాఁటి
ధరణీపతుల, గెలిచి వారలచేత లబినప్పునముఁ గొని వారికందఱ
ఉదరవశముఁ జేసి, తాని చని నెల్లూరు గాంచ్చునఁ బూన్చి యక్క-
నయుఁ బయ్యనయు నన్నలుల దఱిమి, మనుమసిద్ధిరాజుఁ
బునరభిషిక్తుఁ గా, వించి మించి రెండు వేలన్నైదు నూరు (గ్రా)మములు ఘ
నావృత్తికతనికి నిచ్చి కదమ దాను బుత్తిరాని మె॥ +
క॥ పృచ్ఛుతాని హో క్షరితతాఁ నబ్బుటనాతవురువు మిగుల నన్నై ఉపాద
వన, మెచ్చుగ వేయుంబు క దున్ జైసైర నాసిద్ధరాజు చేఁ బూజితుఁడై॥
సీ॥ క్రమ్మఱ గంగాపురంబుకు జనుదెంచి యుక్తటిచిత్రవాలయములు,
రెండు గోపురములు దృఢవృత్తి గట్టించి మిన్నకతులా భారమిర్నల్గు దూఁగి

రహిఁ బెద్ద గణపవరంబను వీడు గట్టించి యోర్గంటి కేతెంచి మఱియు,
నగరి ననేక రాజగృహములు గట్టించి రూఢిగా దన నగరు నతుని కికె
తోట వెట్టించి వేద్రైలు గారల నాడెం బొందియుల మొదదం డెత్తి గంధశాంబి
హాంత్రవే నప్పనములు గాని పశుల జేసి, తాని ఘనప్రాభవంబున దనరుచుండె॥
సీ॥ శ్రీశైలమునకేగి శ్రీమల్లికార్జున దేవుని దర్శించి కీవి మెఱయ
పండ్రెండు వేల సువర్ణపద్మంబుల బాలుహారన ద్దేవుఁ బూజచేసి,
వెలమి పంచారామములకేగి సేవించి షోడశదానములు బ్బారదిఁ జేసి
త్రియమౌ ఉనదపగుండ యనుచు శ్రీంచి యూయు కేలగూరు హాస్యాలు గాస్మని,
యొకత టాకంబు చట బెర్గి యొదవనిచ్చి. పండితారాధ్యవరునిచే బరమభక్తి, దీక్ష
నైకొని యమ్మహాదేశికునకు మాన్యములు గరెండుమంచి (గ్రా)మంబు లొసంగె॥
మ॥ తన రాజ్యంబున గల్గు నూళ్లని రవాంద నాశంక రాగారముల్ ఘనసంరంభ
ములు వీలించి ప్రజకెల్లన్ రామరాజ్యంబుగా ననవద్యస్థితిఁ బ్రోదిసేయు
చుని హాంతా మోది వెలయు నమ్మహా, జనసాథాంధ్రనా రాజ్యమే యునైద నాశ్వ
ర్యాంబు హాటిల్లగాన్॥
వ॥ బకాగ్రాంతుఁడు దక్షిణదేశంబునుండి గుండబ్రహ్మయ్యగారు శివభక్తి తాత్ప
ర్యాన్వితై శరణాగత రక్షకత్వంబు దమకు వ్రతంబుఁ జేసి తాని శివభక్తినదపువు
నైక శిలానగరంబునకుఁ బండ్రెండు విదాకంబులు సతలవస్తువులనుంచి గవనిచె
ర్లకడ వ్యవహారంబు నలుపుచున్న సమయంబున॥
సీ॥ శ్రీమన్మహాదేవ దామహామహుల వ్రతంబుఁ బూవఁ గ్రాగారి దండధరుని,
పనిచిన నతడు తస్ప్రాత్య తిదీపింప గణపతిదేవు నగరములోనఁ।

జొచ్చితన్న మువ్వేసి విష్ణులవిదినెల్ల సాముల [illegible] దిగిపోవు. నెయలనెటం
గియకన్నద్ద గాచియున్న పాతెమువారలా దాంగ వెదకితాసుచు.
వెసుదగిలిపోవుటయు వాడువెసంబురంబు, వెదలిపాటిగవనిమోల్లతదవసించి
యున్నయాశ్రైవముఖ్యుల యొద్దఁజేరి, తాదవచ్చిన రాజభృత్యులను జూచి॥
గీ॥ ఏను తసక్రుందమూనవాధీశుని, నగరు గన్నపెట్టినాద రాజు, భటులు వెంట
దగిలి పట్టతేలుబ్బింగ లేక వచ్చి మిమ్ము శరణు సొచ్చినాడ॥
కం॥ ననుగావుఁడనుచు దీనత, గనఁబడ స్రాక్కించు మూషత్రప్రవరుల మె
ల్లన వేరబిలిచి వెలవకు మనివెనుతతు దిగులుబుతానెదునాసము ఇదమునవా॥
గీ॥ రాజభటులారమితిమ్మలవప్రవరుబట్టి, కానుడతయు తమ్ము జేరవచ్చినెటంగి
ఆశ్రమహోత్ములు నిలువులందనూరు వాండ్రు నడలకింపుమనిట్లని యాతిరప్రవరు
గీ॥ ప్రతిదినంబును శరణార్థి రక్షకత్వ, మరతవ్రతముగఁగైకొని
యున్నవారమఖయనిట్లూరుఁడిపుడు మాశరణుఁజొచ్చె. వీని
నాసఁగము మీకేము విను డునిజము॥—

మ॥ అని వారించిన రాజభృత్యులపుదత్యంతత్త్వరంబూను యాజనా
ధాగ్రణిగాంచియిట్లు లనిరా సర్వాంసహాధీశ చూరుని రానీయ
తవెనృఁజైసితాని ధీరుల్ సుందరబ్రహ్మయ్యగారని గార్వస్థితి
నున్నవారలపుడా హాసాహసప్రక్రియను వా.
వ॥ అని విన్నవించనవిని యారాజు సుందరబ్రహ్మయ్యగారిని
రావించి చూరునిమ్మనియడిగిన వారలా . . . .

Transcribed from the ~~un~~printed book acquired through M.R.Ry. A. Rangaswamy Saraswati in 1918-19
2.10.1918 5-10-[illegible]